

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Výsledky regionální makroekonomické statistiky za rok 2019 budou až na počátku roku 2021.

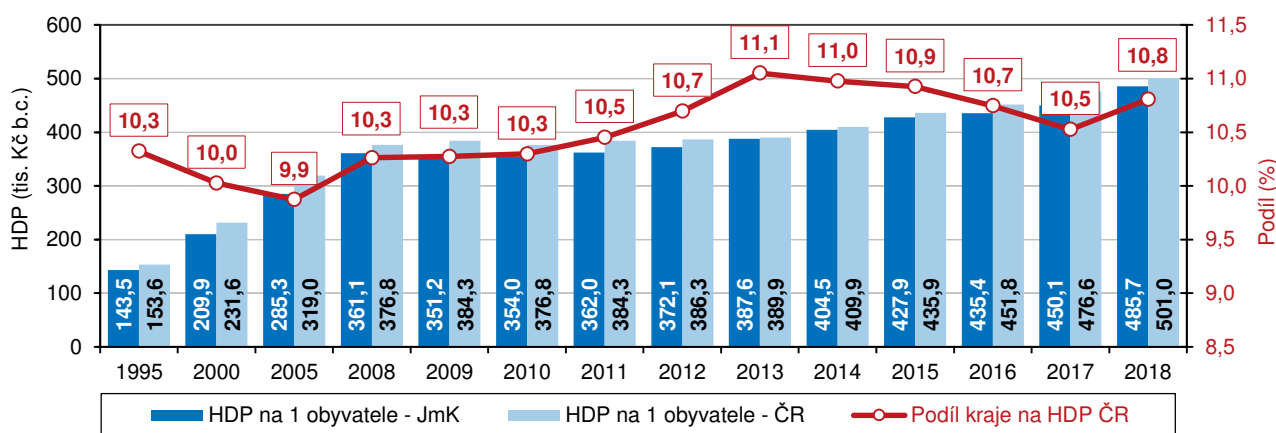
V oblasti regionální makroekonomické statistiky je hodnocen vývoj do roku 2018, přitom za rok 2018 jsou zatím k dispozici předběžné výsledky. Definitivní údaje za rok 2018 a předběžné výsledky roku 2019 za kraje budou zveřejněny na počátku roku 2021.

Přelomové roky 2008 až 2011.

Z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji přelomové roky 2008 až 2011. Rok 2008 byl ještě rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně.

Graf 3.1. Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Regionální HDP v kraji v roce 2018 dosáhl objemu 575 mld. Kč, což v přepočtu bylo 486 tisíc Kč na jednoho obyvatele.

Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2018 hodnoty 575,4 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu představovalo 485,7 tisíc Kč na jednoho obyvatele. Meziročně hodnota regionálního HDP v běžných cenách v kraji vzrostla o 44,0 mld. Kč. Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima (361,1 tisíc Kč na obyvatele). Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2011 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech a rok 2018 představuje dosavadní maximum.

Kraj se na republikovém HDP podílel 10,8 %.

Od roku 1995 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem ČR. V roce 2005 činila dokonce jen 89,4 % průměru ČR, k hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2013 (99,4 %). Právě v těchto letech se Jihomoravský kraj podílel nejnižším (9,9 %), resp. nejvyšším (11,1 %) dílem na republikové hodnotě HDP. Od roku 2013 ale podíl kraje na republikovém HDP meziročně klesal až na 10,5 % v roce 2017, v roce 2018 vzrostl o 0,3 procentního bodu na 10,8 % a mezi kraji byl 3. nejvyšší

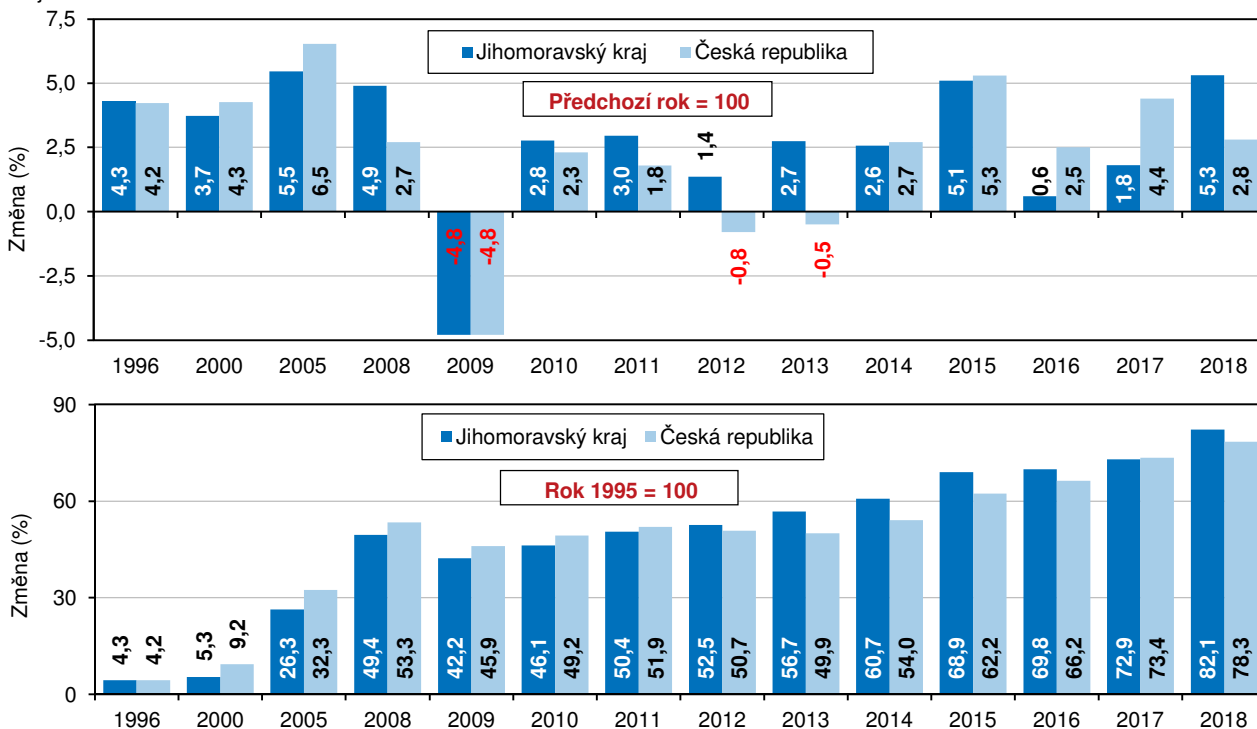
Krajská hodnota HDP na obyvatele je dlouhodobě pod republikovým průměrem, mezi kraji je ale po Praze 2. nejvyšší.

Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou úroveň hl. m. Praha (v roce 2018 více než 1 mil. Kč HDP na obyvatele), a to do té míry, že pod průměrem ČR jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se ale řadí na 2. místo v pořadí krajů, nejnižší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla zaznamenána v Karlovarském kraji

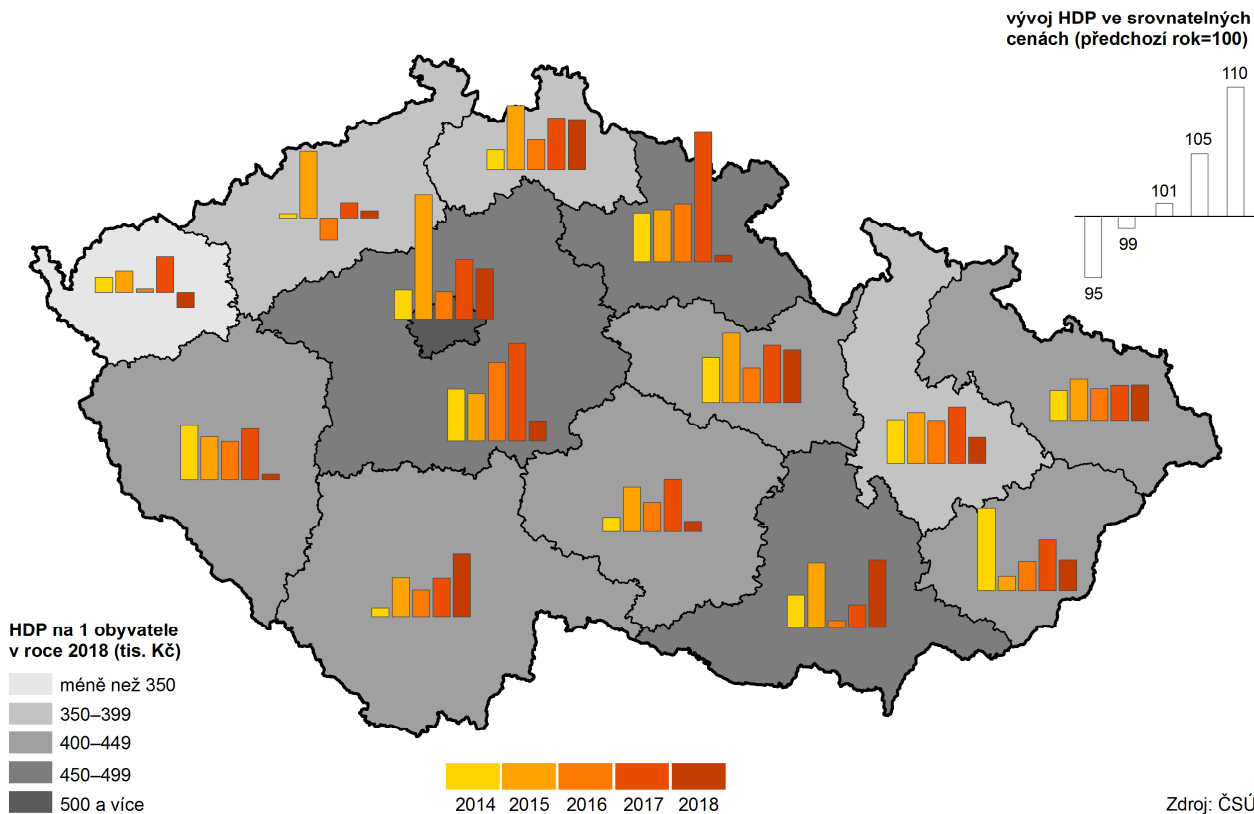
- 323,7 tisíc Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP ČR (1,8 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí čtvrtinou.

Graf 3.2. Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách

Zdroj: ČSÚ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2014 až 2018

Zdroj: ČSÚ

Meziroční reálný růst regionálního HDP v roce 2018 v kraji činil 5,3 % a mezi kraji byl nejvyšší.

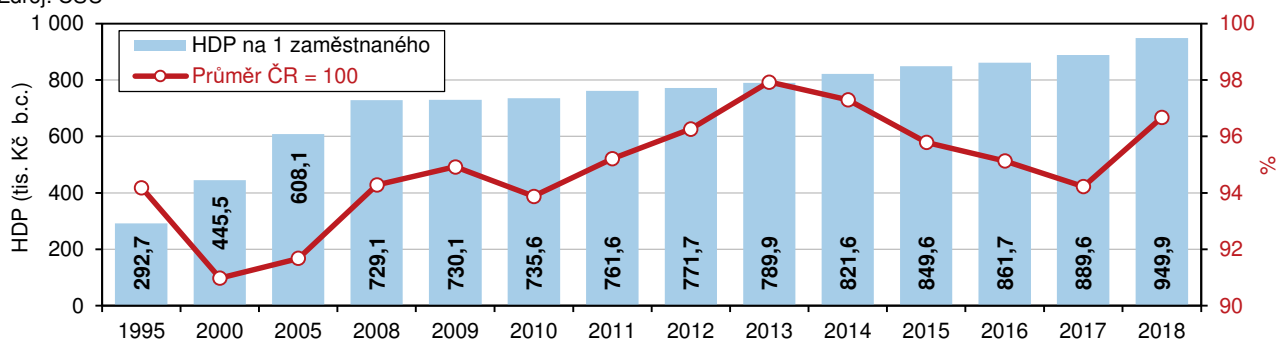
Meziroční reálný růst regionálního HDP (vývoj HDP ve stálých cenách) v roce 2018 v kraji činil 5,3 %, byl o 2,5 procentních bodů vyšší než průměrný růst HDP v ČR a mezi kraji byl nejvyšší. Pokles byl zaznamenán pouze v Karlovarském kraji, a to o 1,2 %. V roce 2009 byl meziroční reálný pokles HDP zaznamenán ve všech krajích ČR. Pouze v Jihomoravském kraji byl v následujících 9 letech vždy zaznamenán meziroční reálný nárůst regionálního HDP.

V roce 2011 růst regionálního HDP překročil předkrizovou hodnotu.

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 1995 udává, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 1995 o 49,4 % vyšší. Až rok 2011 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 50,4 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 53,3 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 1995 byl v kraji do roku 2011 ve srovnání s vývojem v ČR vždy nižší, v letech 2012 až 2018 (s výjimkou roku 2017) byl republikový průměr převyš.

Graf 3.3. Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

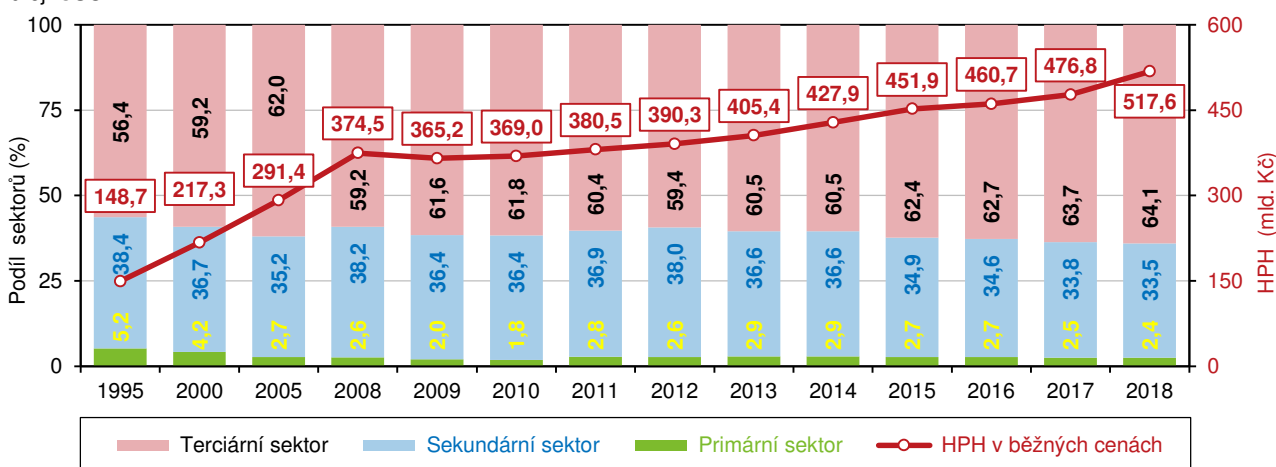

Produktivita práce, vyjádřená jako přepočet regionálního HDP na zaměstnaného, se zvyšovala každoročně.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2018 tento ukazatel dosáhl v kraji hodnoty 949,9 tisíc Kč běžných cen, což bylo o 60,3 tisíc Kč (o 6,8 %) více než v roce 2017. Hodnota HDP na zaměstnaného se zvyšovala každoročně (oproti roku 2008 o 220,8 tisíc Kč), ale její vztah k průměru ČR spíše kolísal. V roce 2013 se k průměru ČR kraj přiblížil nejvíce (97,9 %), v následujících letech postupně klesal až na 94,2 % v roce 2017. Hodnota 96,7 % v roce 2018 však byla z uplynulých let 3. nejvyšší. V mezikrajském srovnání byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Prahou a Středočeským krajem).

Graf 3.4. Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

Objem regionální hrubé přidané hodnoty se zvyšoval každoročně s výjimkou globální recesí poznamenaného roku 2009.

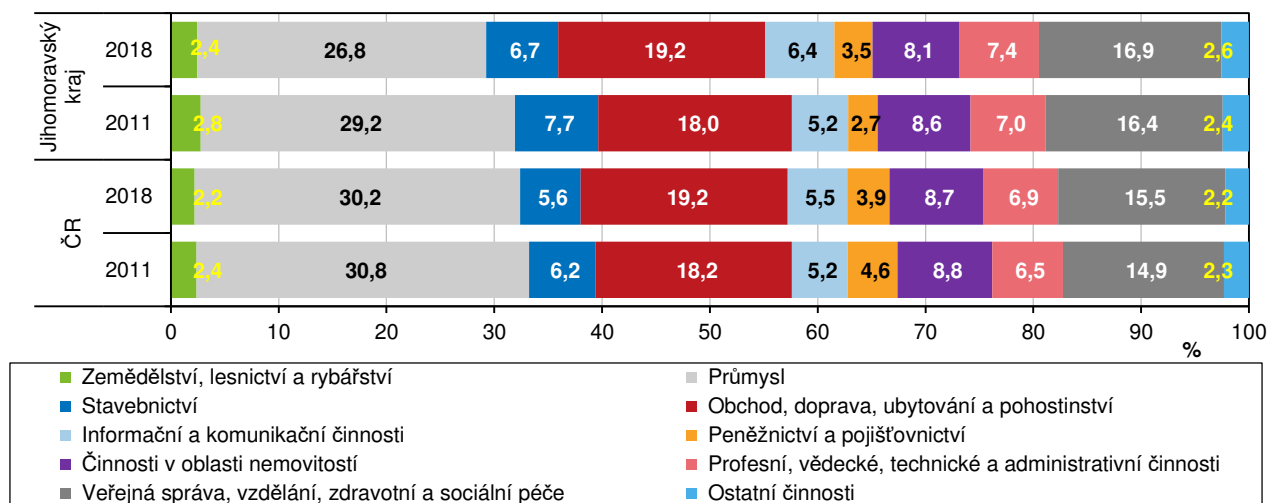
Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Regionální HPH představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. Jelikož se vyjadřuje v běžných cenách, je její vývoj ovlivněn i cenovými vlivy. Objem regionální HPH se každoročně zvyšoval, nárůst se vlivem globální recese přerušil v kraji pouze v roce 2009. Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2018 objemu 517,6 mld. Kč běžných cen.

Terciární sektor se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílel v roce 2018 dosud největší částí.

Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor má nejnižší zastoupení, v roce 1995 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 5,2 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v dalším roce ale již činil 2,8 %, v roce 2018 podíl zemědělských odvětví na HPH dosáhl 2,4 %. Podíl sekundárního sektoru (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) v roce 2018 činil 33,5 % a proti roku 2011 poklesl o 3,4 bodu. Terciární sektor tvoří oblast služeb, obchod, ubytování, stravování, doprava, podnikatelská činnost, veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví atd. Na HPH v roce 2018 se tento sektor podílel hodnotou 64,1 %, což bylo proti roku 2011 o 3,7 bodu více a v novodobé historii dosud nejvyšší podíl.

Graf 3.5. Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Změny v krajské odvětvové struktuře HPH jsou podobné republikovým změnám.

Z grafu 3.5 je zřejmé, že trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2018 proti roku 2011 byl s republikovými změnami podobný v 8 z 10 uvedených odvětví (zvýšení podílu obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství, podílu oboru informační a komunikační činnosti, podílu profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti i podílu veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče; pokles podílu zemědělství, průmyslu, stavebnictví a činnosti v oblasti nemovitostí). Nejvýraznějším rozdílem byla změna role peněžnictví a pojišťovnictví – v kraji v mezidobí podíl na HPH vzrostl o 0,8 bodu, v ČR naopak poklesl o 0,7 bodu.

Podíl terciárního sektoru na objemu HPH byl mezi ostatními kraji 2. nejvyšší.

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl ve srovnání s ostatními kraji v roce 2018 3. nejvyšší (po Praze a Středočeském kraji). Podíl terciárního sektoru byl mezi ostatními kraji druhý nejvyšší a o 2,1 procentního bodu převyšoval průměr ČR. Průměr ČR je ovšem ovlivněn Hl. m. Prahou, kde podíl činil 84,3 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru byl vykázan ve Zlínském kraji (46,9 %), v tomto kraji je naopak nejvýrazněji zastoupen sekundární sektor (50,5 %). Primární sektor má nejvýraznější zastoupení v Kraji Vysočina (5,7 %) a v Jihočeském kraji (4,7 %).

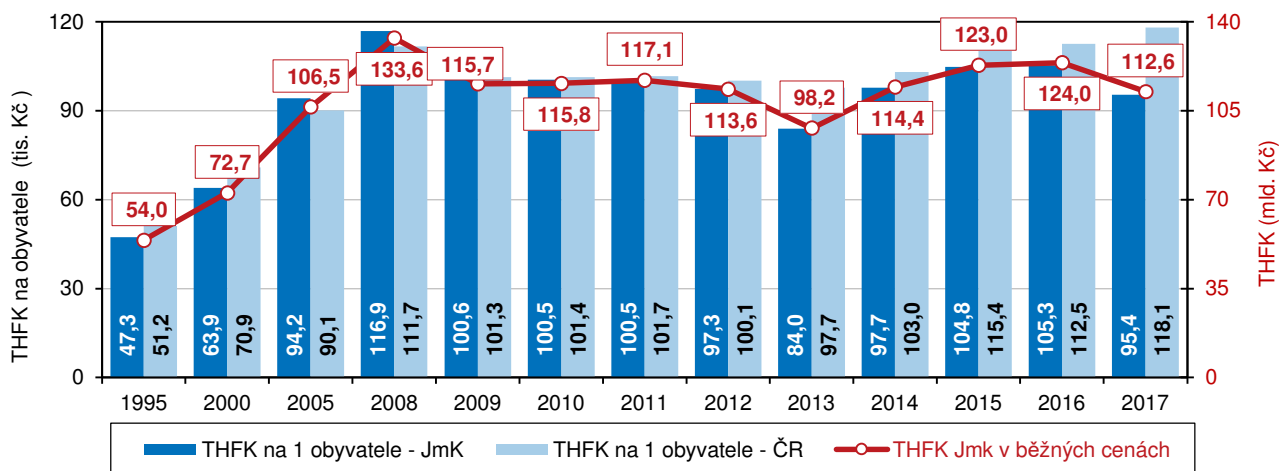

Po tříletém navyšování objemu tvorby hrubého fixního kapitálu byl zaznamenán jeho opětovný pokles.

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuoživení ekonomického růstu po roce 2009 v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,5 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 15,4 mld. Kč). Po tříletém navyšování objemu THFK až na 124,0 mld. Kč v roce 2016 byl zaznamenán opětovný pokles, a to na 112,6 mld. Kč v roce 2017 (běžné ceny). Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele v letech 2005 až 2008 převyšoval republikový průměr a v letech 2009 až 2012 byl jen nepatrně nižší. Ovšem v roce 2013 činil objem THFK na jednoho obyvatele v kraji jen 86,0 % republikového průměru (rozdíl 13,7 tis. Kč na obyvatele). V roce 2017 krajská hodnota ve výši 95,4 tis. Kč THFK na obyvatele zaostávala za průměrem ČR o 22,7 tis. Kč, činila pouze 80,8 % průměru ČR, což byl dosud nejvyšší zaznamenaný odstup od republikové úrovně.

Graf 3.6. Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

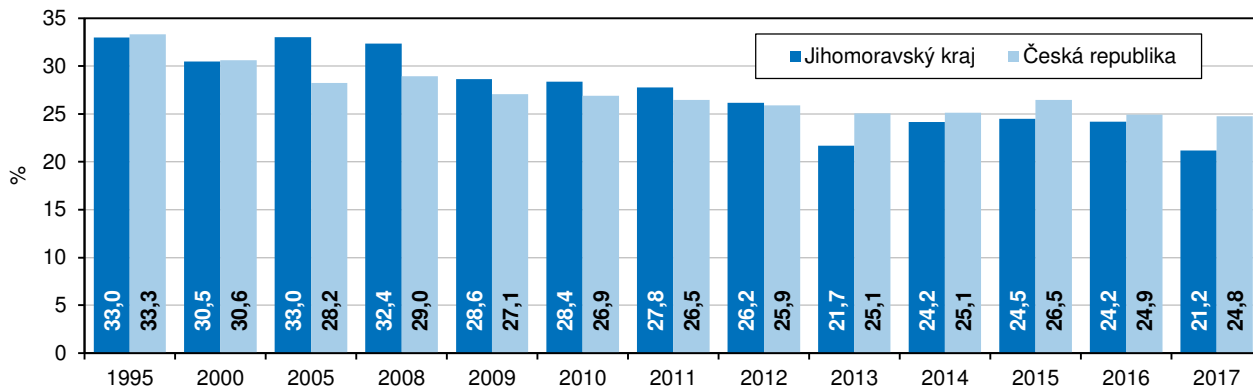

Srovnání míry investic s republikovým průměrem bylo pro kraj příznivé jen do roku 2012.

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Maxima v kraji dosáhla v roce 2007 (33,6 %), od roku 2008 se, stejně jako republiková míra investic, postupně snižovala až do roku 2013. V roce 2013 míra investic v kraji činila pouze 21,7 %, meziročně poklesla o 4,5 bodu a proti republikovému průměru byla nižší o 3,4 bodu.

Graf 3.7. Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

THFK na obyvatele byla mezi kraji 3. nejvyšší, ovšem výše míry investic byla 4. nejvyšší.

V letech 2014 až 2016 v kraji míra investic překročila hranici 24 %. Objem investic v roce 2017 v kraji tvořil 21,2 % objemu regionálního HDP. Míra investic zaostávala za úrovní míry investic ČR o 3,6 procentního bodu a patřila k nejnižším hodnotám vykázaných v posledních letech. Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2017 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji i přes uvedený pokles mezi kraji 3. nejvyšší za Prahou a Středočeským krajem. Pouze tyto dva kraje předčily republikový průměr. Výše míry investic ovšem byla mezi kraji 4. nejvyšší.

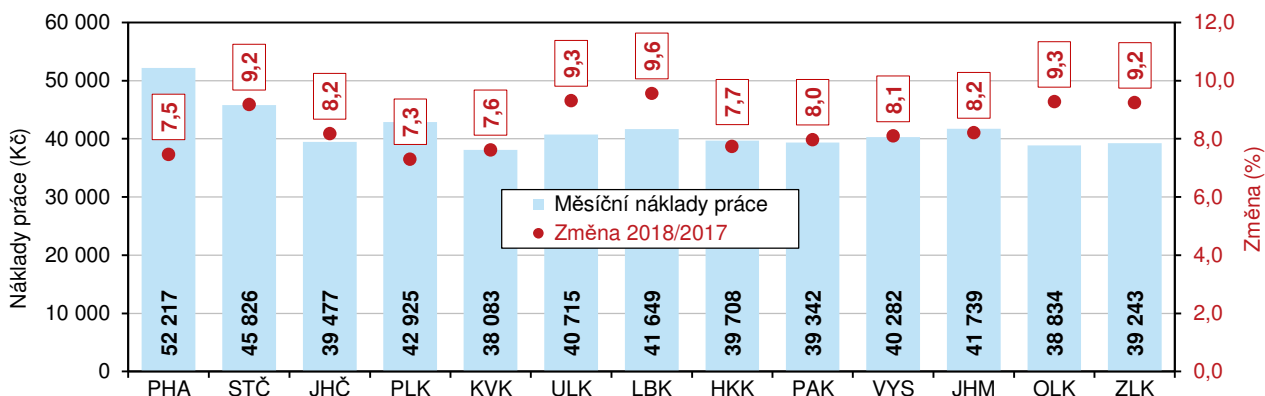
Úplné náklady práce

Roční náklady na zaměstnance v roce 2018 v kraji přesáhly částku 500 tisíc Kč, mezi kraji byly 4. nejvyšší.

Úplné náklady práce (ÚNP) zahrnují mzdy a platy, náhrady mzdy, sociální požitky, sociální náklady a výdaje, personální náklady, daně a dotace související se zaměstnáváním lidí. V roce 2018 náklady na 1 zaměstnance v Jihomoravském kraji dosáhly částky 500 863 Kč, měsíčně 41 739 Kč a hodinové náklady činily 292 Kč. Údaje za Českou republiku byly podstatně vyšší - roční náklady práce dosáhly výše 533 241 Kč, měsíční 44 437 Kč a hodinové pak 312 Kč. V mezikrajském srovnání byly měsíční náklady nejvyšší v Praze (o 10 478 Kč více než v Jihomoravském kraji) a nejnižší v Karlovarském kraji, přičemž Jihomoravský kraj byl v žebříčku 4. v pořadí.

Graf 3.8. Měsíční náklady práce a jejich meziroční změna podle krajů

Zdroj: ČSÚ

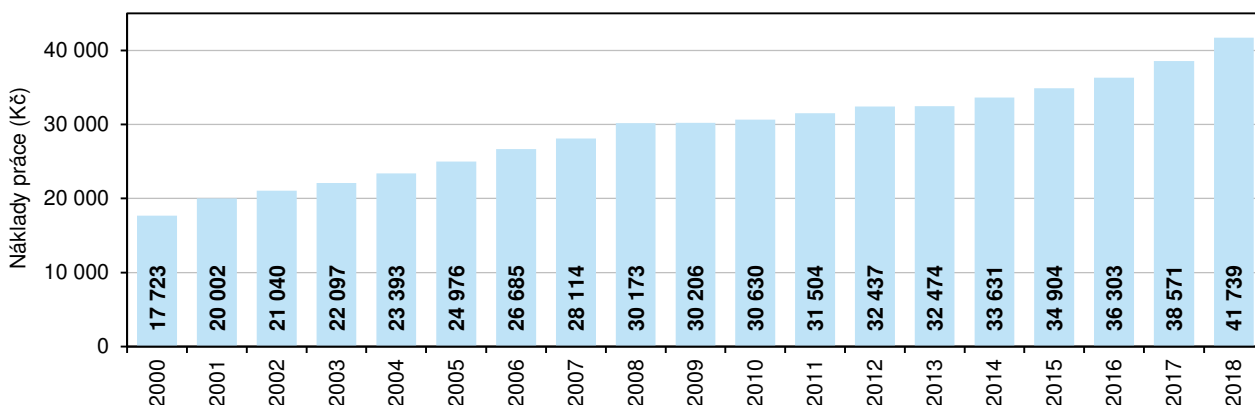

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji jsou dány rozdíly v odvětvové struktuře hospodářství.

Rozdíly v nákladech práce mezi jednotlivými kraji v ČR jsou dány zejména rozdíly v odvětvové struktuře jednotlivých oblastí republiky. V Praze, ale i ve Středočeském kraji, sídlí podniky s vyšší úrovní mezd a platů, zejména v odvětvích finančního zprostředkování, veřejné správy a obrany. Často je zde sídlo zahraničních firem a podniků s mezinárodní účastí, které vykazují nejen vyšší mzdy, ale poskytují zaměstnancům i různé nadstandardní programy sociálního a důchodového pojištění.

Graf 3.9. Vývoj měsíčních nákladů práce v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Téměř tři čtvrtiny úplných nákladů práce tvořily mzdy a náhrady mzdy, tedy přímé náklady.

K jednotlivým složkám ÚNP v kraji v roce 2018 lze uvést - mzdy za vykonanou práci činily 27 083 Kč, na náhrady mzdy připadlo 3 308 Kč. Přímé náklady na jednoho zaměstnance tak dosáhly výše 30 392 Kč měsíčně (72,8 % celku). Čtvrtina celkových nákladů práce připadla na platby zákonného pojistného (10 405 Kč), sociální požitky činily 334 Kč a personální náklady 338 Kč měsíčně na zaměstnance.

Náklady práce se postupně zvyšují.

Měsíční náklady práce v kraji dosáhly téměř 2,4 násobku částky roku 2000 a oproti roku 2017 se zvýšily o 8,2 %. To je meziročně nejvyšší nárůst od roku 2002 (v roce 2001 činil 12,9 %). K meziročnímu zvýšení úplných nákladů práce došlo ve všech krajích, nejvyšší nárůst byl v Libereckém kraji a naopak nejnižší v Plzeňském kraji. Při hodnocení dlouhodobého vývoje ÚNP je ale třeba brát zřetel na změny ve způsobu výběru jednotek. Vykazujícími jednotkami byly ekonomické subjekty podnikatelské sféry zapsané do obchodního rejstříku, od roku 2009 jsou zahrnuty i údaje za fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku bez ohledu na počet zaměstnanců.

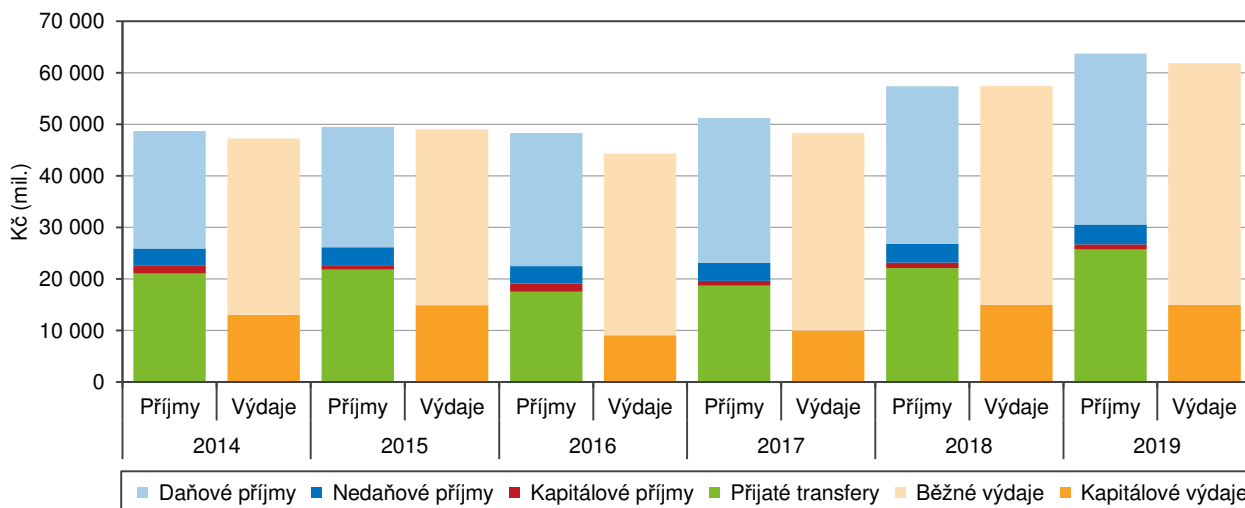
Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů v kraji v roce 2019 převyšovaly výdaje o 1,8 mld. Kč.

Do místních rozpočtů řadíme finanční hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2019 dosáhly příjmy místních rozpočtů 63,7 mld. Kč a výdaje částky 61,9 mld. Kč. Saldo rozpočtů tak bylo kladné a činilo 1,8 mld. Kč. Záporné saldo z posledních 10 let bylo vykázáno pouze v roce 2018, a to ve výši 69 mil. Kč. Nejvyšší kladné saldo místních rozpočtů bylo vykázáno v letech 2016 a 2017 (4,0 mld. Kč, resp. 3,0 mld. Kč).

Graf 3.10. Místní rozpočty v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo financí ČR

Více než polovinu příjmů místních rozpočtů tvořily v posledních letech daňové příjmy. Celkové příjmy v roce 2019 meziročně vzrostly o 11 %.

Největší část příjmů místních rozpočtů tvořily v posledních letech daňové příjmy. V roce 2016 překročil jejich podíl na celkových příjmech poprvé hranici 50 %, v roce 2019 dosáhly částky 33,1 mld. Kč a tvořily 52,0 % z celkových příjmů. Celkové příjmy v roce 2019 meziročně vzrostly o 6,3 mld. Kč (o 11,0 %), daňové příjmy se zvýšily o 2,6 mld. Kč (o 8,5 %). Významnou část příjmů místních rozpočtů v roce 2019 tvořily přijaté transfery (dříve zvané "dotace") ve výši 25,7 mld. Kč (o 3,6 mld. Kč více než v předešlém roce). Nedaňové příjmy ve výši 3,9 mld. Kč byly vyšší o 176 mil. Kč, snížil se pouze objem kapitálových příjmů, a to o 67 mil. Kč na částku 959 mil. Kč.

Výdaje místních rozpočtů meziročně vzrostly o necelých 8 %.

Převážnou část výdajů místních rozpočtů tvoří běžné výdaje, polovinu běžných výdajů zpravidla tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. V roce 2019 dosáhly běžné výdaje částky 46,9 mld. Kč (meziročně o 4,5 mld. Kč více) a kapitálové výdaje 15,0 mld. Kč (o 46 mil. Kč méně). Celkový objem výdajů místních rozpočtů se tedy zvýšil o 4,4 mld. Kč, tj. o 7,7 %.

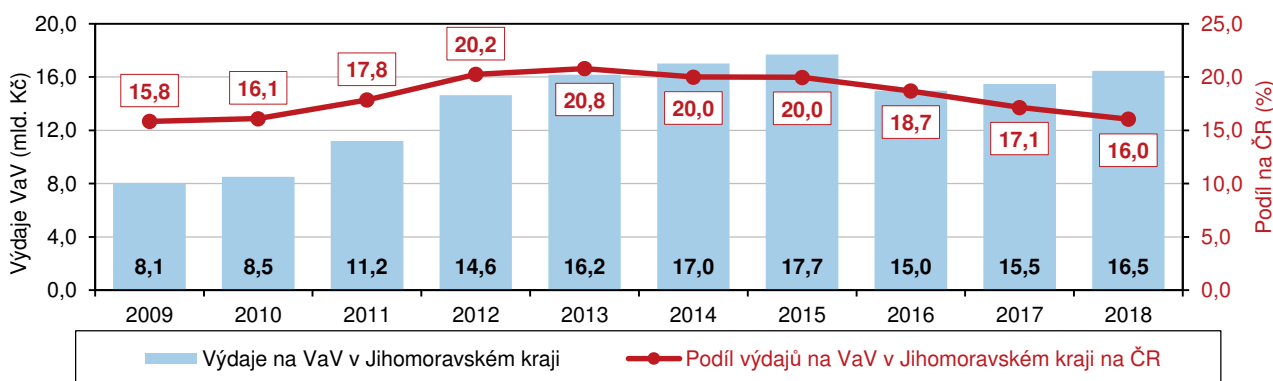
Věda, ICT

Do výzkumu a vývoje v kraji v roce 2018 směřovalo 16,5 mld. Kč.

V roce 2009 bylo na výzkum a vývoj (VaV) v Jihomoravském kraji vynaloženo 8,1 mld. Kč. Do roku 2015 se objem výdajů na VaV v kraji každoročně zvyšoval, a to až na částku 17,7 mld. Kč. K nejvýraznějším meziročním změnám došlo v roce 2011 a 2012 (v roce 2011 nárůst o 31,4 % a v roce 2012 nárůst o 30,9 %). Naopak pokles objemu výdajů byl zaznamenán v roce 2016, a to o 15,4 %. V roce 2018 dosáhl objem výdajů na VaV částky 16,5 mld. Kč, oproti předešlému roku byl o 1,0 mld. Kč vyšší (o 6,4 %), proti roku 2009 byl objem výdajů dvojnásobný.

Graf 3.11. Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

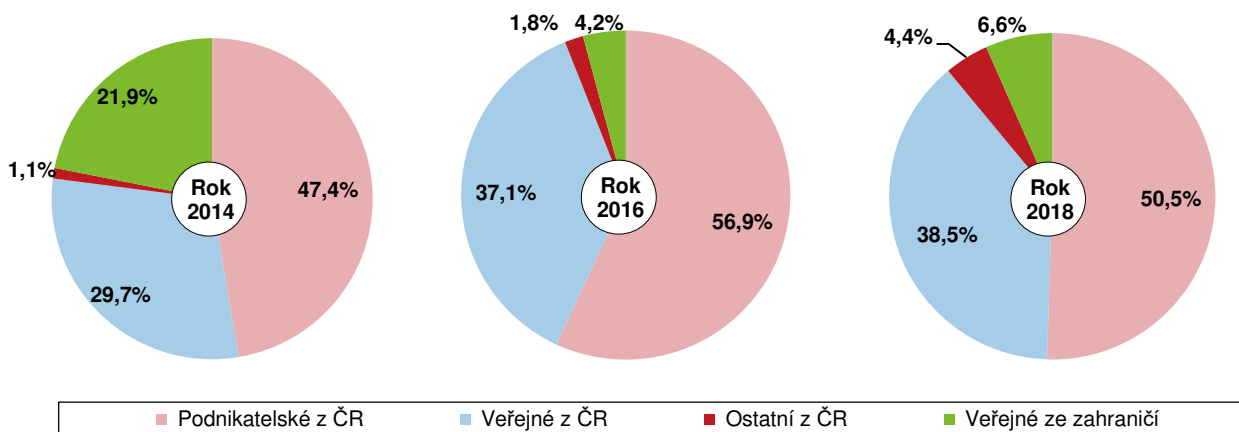

Podíl kraje na celkových výdajích sice byl mezi kraji 2. nejvyšší, ale meziroční přírůstek patřil k nejnižším.

Výdaje vynaložené na VaV v Jihomoravském kraji v letech 2012 až 2015 tvořily pětinu republikových výdajů. V roce 2018 sice podíl poklesl na 16,0 %, přesto byl mezi kraji 2. nejvyšší (po hl. m. Praze s 35,9 %). Méně příznivě vyznívá srovnání dynamiky růstu objemu výdajů na VaV, krajský přírůstek 6,4 % byl mezi kraji 2. nejnižší (po Zlínském kraji) a za republikovou změnou zaostával o 7,3 bodu.

Graf 3.12. Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Prvenství kraji patřilo ve výši podílu výdajů na VaV na objemu regionálního HDP.

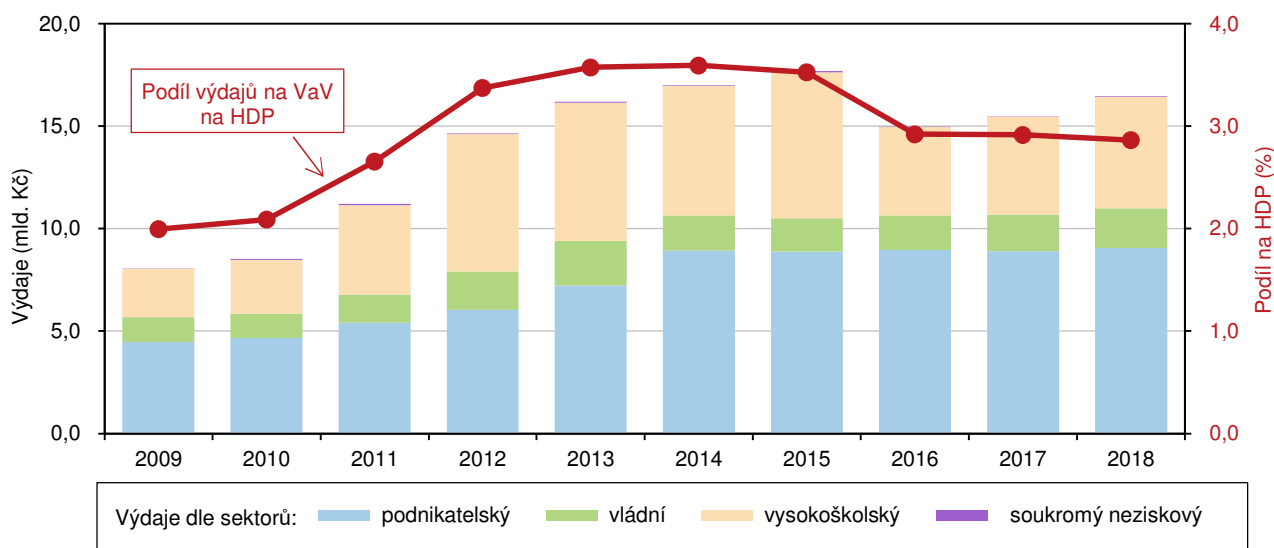
Prvenství Jihomoravskému kraji ale patřilo ve výši podílu výdajů na VaV na objemu regionálního HDP. Podíl v kraji v roce 2018 dosáhl 2,86 % a republikový průměr (nad nímž byla i Praha, Středočeský kraj a Liberecký kraj) převyšoval o 0,93 bodu.

Mezi zdroji financování oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí.

Mezi zdroji financování od roku 2012 převažuje podnikatelský sektor. V roce 2018 bylo z těchto zdrojů financováno 50,5 % nákladů na VaV v kraji, 38,5 % objemu nákladů pokryly domácí veřejné zdroje. Oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí. Ještě v roce 2014 zdroje ze zahraničí tvořily 21,9 % celkové částky zdrojů VaV, v roce 2016 tento podíl poklesl až na 4,2 %, v roce 2018 se podíl zvýšil na 6,6 %.

Graf 3.13. Výdaje VaV podle sektorů provádění, podíl výdajů na VaV na HDP v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pro podnikatelský sektor byly určeny téměř tři pětiny výdajů na výzkum a vývoj.

Největší část výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji byla v minulých letech určena pro podnikatelský sektor, výjimkou byl rok 2012 s převahou vysokoškolského sektoru provádění. V roce 2018 do podnikatelského sektoru mířilo 54,9 % výdajů a do sektoru vyššího odborného a vysokého školství 33,2 %. V soukromém neziskovém sektoru je každoročně realizován jen zlomek výdajů VaV (v roce 2018 to bylo pouze 25,5 mil. Kč).

Na pracovištích VaV bylo 13,8 tisíc zaměstnanců na plný úvazek, proti roku 2009 byl jejich počet o dvě třetiny vyšší. Více než polovinu zaměstnanců tvořili výzkumní pracovníci.

V roce 2018 bylo na pracovištích VaV Jihomoravského kraje zaměstnáno 13 772 zaměstnanců (přepočtené osoby), meziročně se jejich počet zvýšil o 753 osob. Ovšem ve srovnání s rokem 2009 byl jejich počet téměř o dvě třetiny vyšší (o 5 402 osob, tj. o 64,5 %). V roce 2009 bylo mezi zaměstnanci celkem 5 115 výzkumných pracovníků (61,1 % z celkového počtu zaměstnanců), v roce 2018 byl jejich počet sice vyšší (7 304), tvořili ale jen 53,0 % z počtu zaměstnanců pracovišť VaV.

Přístup k internetu má více než 80 % domácností Jihomoravského kraje, ...

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo 78 % domácností v Jihomoravském kraji v roce 2018² vybaveno osobním počítačem a téměř 81 % domácností mělo přístup k internetu. Meziročně došlo v obou případech jen k mírnému zvýšení procenta vybavenosti domácností, a to o 0,7 bodu u vybavenosti počítači a o 1,3 bodu u přístupu k internetu. Posun v této oblasti je spíše patrný ze srovnání nynějších hodnot se

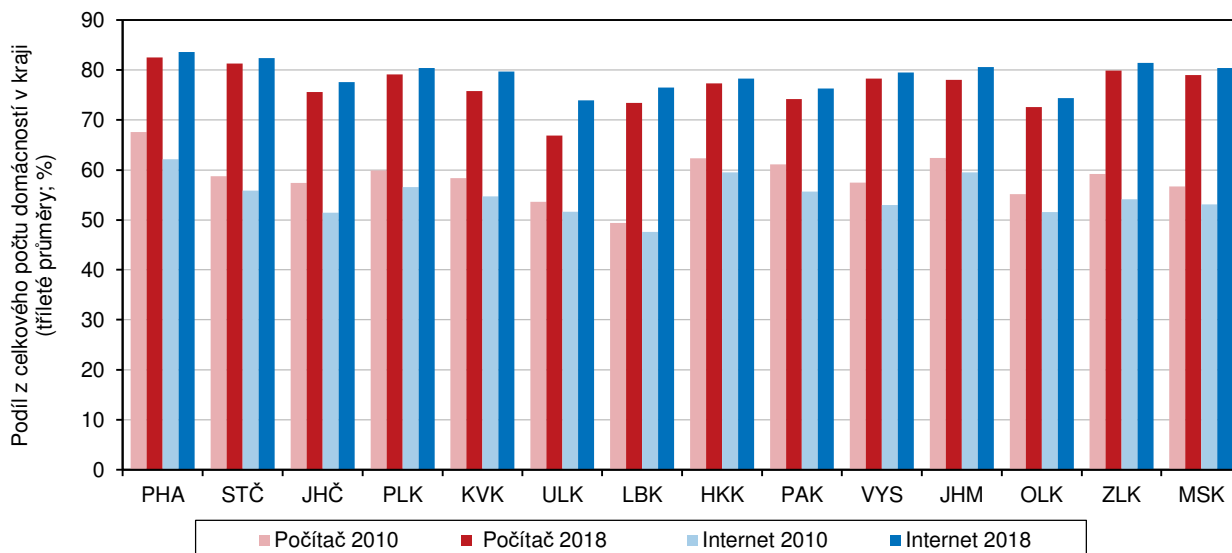
² Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (hodnota uvedená za rok 2018 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2017, 2018 a 2019).

... před 10 lety mělo internet jen 60 % domácností v kraji.

situací např. před 10 lety, kdy počítač mělo 62 % domácností v kraji a přístup k internetu jen 60 % domácností. V mezikrajském srovnání vybavenosti v roce 2018 se Jihomoravský kraj umístil v popředí pomyslného žebříčku v případě vybavenosti internetem (4. nejvyšší podíl), vybavenost domácností počítači je ve srovnání s ostatními kraji průměrná, resp. 7. nejvyšší.

Graf 3.14. Domácnosti vybavené osobním počítačem a s připojením k internetu podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Rozšířilo se nakupování na internetu i internetové bankovníctví.

Výsledky šetření dokládají i nárůst podílu jednotlivců s internetem v mobilu – v roce 2018 jím disponovalo více než 54 % jedinců ve věku 16 a více let oproti 13 procentům v roce 2012. Je zde také patrný nárůst používání internetu ke službám. Internet k nakupování používalo v roce 2018 v kraji 56 % jednotlivců (v roce 2012 jen 28 %). Podobně se zvýšil i podíl jednotlivců používajících internetové bankovníctví – podíl 58 % je v porovnání s rokem 2012 o 23 bodů vyšší.

Organizační struktura

V registru ekonomických subjektů bylo evidováno téměř 321 tisíc jednotek se sídlem v kraji.

V roce 2013 byly údaje v registru ekonomických subjektů (RES) zpřesněny podle Registru osob (ROS), počty subjektů do roku 2012 tak nejsou s následujícími roky srovnatelné. V RES bylo k 31. 12. 2019 evidováno téměř 321 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji (3. nejvyšší počet mezi kraji, 11,1 % z republikového celku). Meziročně se jejich počet zvýšil o 1,1 tisíc jednotek (o 0,3 %).

Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezeným.

Z hlediska právní formy bylo v registru kraje 231,6 tisíc fyzických osob (72,2 % celku) a 89,2 tisíc právníckých osob (27,8 %). Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci (210,9 tisíc, tj. 91,1 % fyzických osob), mezi právníckými osobami je nejvíce společností s ručením omezením (56,1 tisíc, tj. 62,9 % z počtu právníckých osob). Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 2,7 tisíc (o 1,3 %), počet společností s ručením omezeným vzrostl o 2,0 tisíc (o 3,6 %).

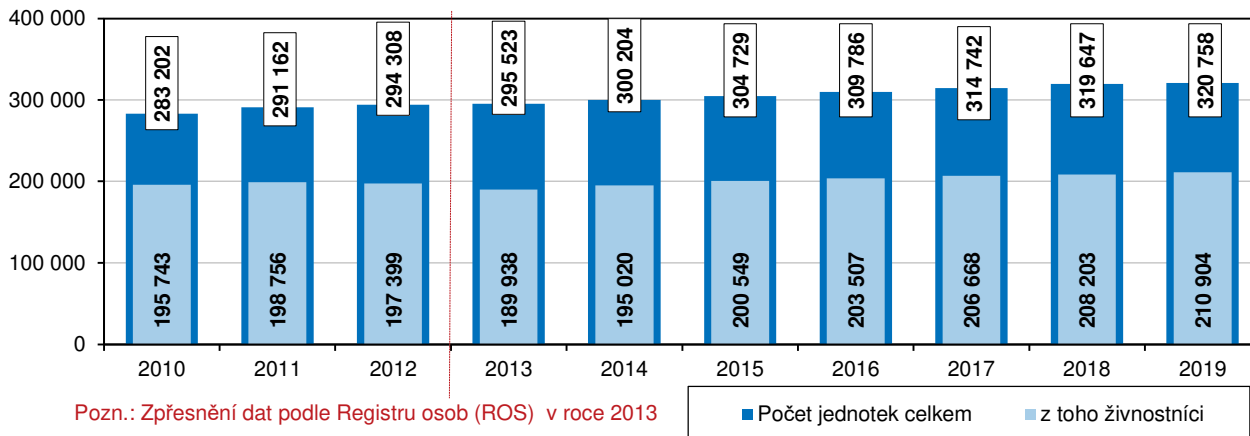
Počty vzniklých subjektů byly poslední 4 roky přibližně na stejné úrovni, počty zaniklých subjektů meziročně vzrostly téměř o polovinu.

V roce 2019 v kraji vzniklo 11,5 tisíc nových subjektů, z toho bylo 7,2 tisíc fyzických osob (6,4 tisíc živnostníků). Zaniklo 11,0 tisíc subjektů, z tohoto počtu bylo 9,4 tisíc fyzických osob (4,7 tisíc živnostníků). Zatímco počty vzniklých subjektů byly poslední 4 roky přibližně na stejné úrovni, počty zaniklých subjektů meziročně vzrostly téměř o polovinu – o 3,6 tisíc, tj. o 48,7 %.

Graf 3.15. Registr ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

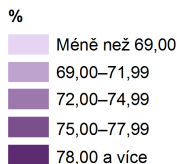
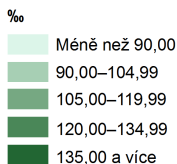
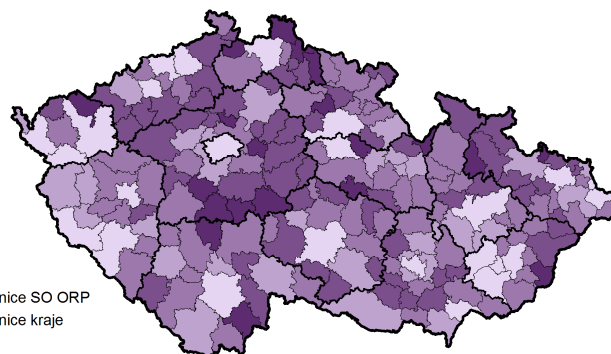
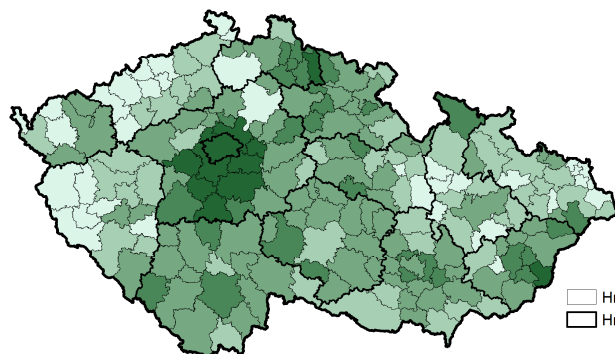
Údaj o počtu zaměstnanců chybí u 57 % jednotek.

U nadpoloviční většiny jednotek RES v kraji v roce 2019 není uveden údaj o počtu zaměstnanců (184,1 tisíc, tj. 57,4 % celku), dalších 101,8 tisíc jednotek (31,7 %) bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky s vykázaným počtem zaměstnanců – 27,9 tisíc mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), 5,5 tisíc malých podniků (10 až 49 zaměstnanců), 1,3 tisíc středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). V kraji sídlí 237 podniků s 250 a více zaměstnanci (velké podniky), z tohoto počtu bylo 35 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců. Počet středních podniků proti roku 2013 vzrostl o 125 a počet velkých podniků o 19.

Soukromí podnikatelé^{*)} ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2019

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

^{*)} Osoby podnikající dle živnostenského zákona a zemědělské podnikatelé se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

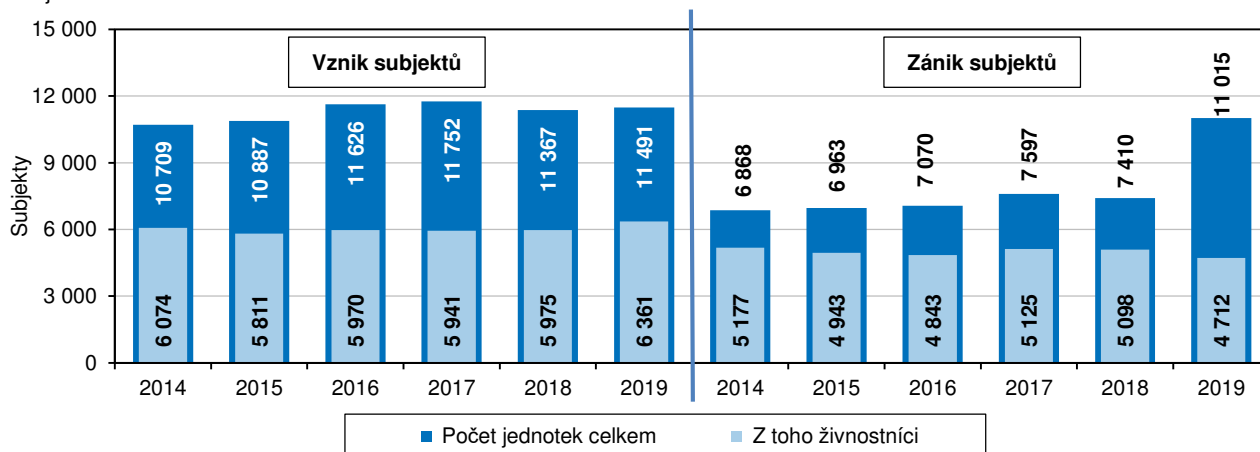
Zdroj: ČSÚ

Z hlediska statistického využití je více než polovina jednotek aktivních.

V RES jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor, i když spíše z hlediska statistického využití, tvoří údaje za subjekty se zjištěnou aktivitou. Za tuto jednotku je považován subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou činnost. Ke konci roku 2019 byla aktivita zjištěna u 172,9 tisíc jednotek, což bylo 53,9 % z celkového počtu subjektů v RES.

Graf 3.16. Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

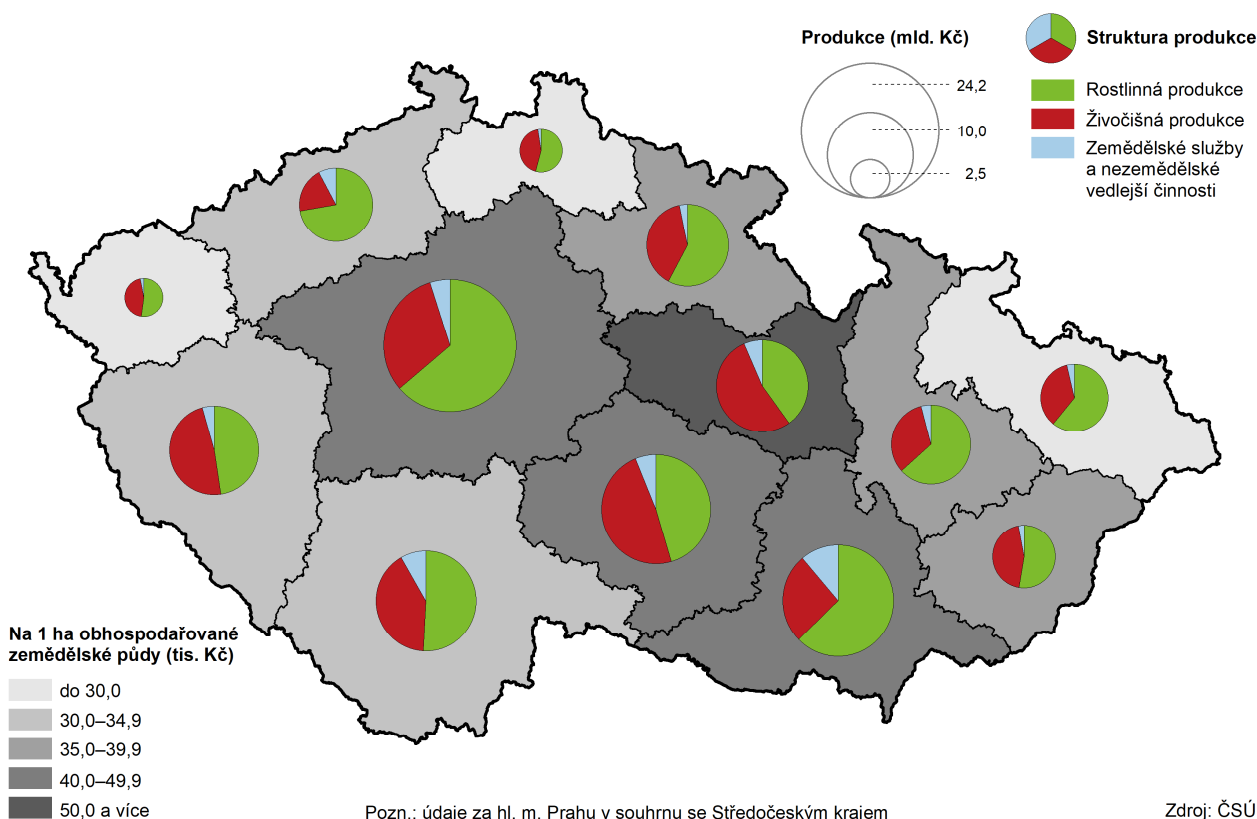

Ukazatel podnikatelské aktivity je ve srovnání s ostatními kraji jen průměrný.

Mezi aktivními jednotkami v kraji bylo i 108,2 tisíc podnikatelů (živnostníci a zemědělsí podnikatelé). Tento počet sice byl mezi kraji 3. nejvyšší, ale ukazatel podnikatelské aktivity (počet podnikatelů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let) byl průměrný. Na 1 000 obyvatel uvedeného věku v kraji připadlo 111,6 podnikatelů, což byl mezi kraji až 8. nejvyšší počet (resp. 7. nejnižší). Nejvyšší úroveň podnikatelské aktivity je ve správních obvodech ORP v okolí krajského města (SO ORP Šlapanice 122,5 %, SO ORP Slavkov u Brna 119,9 %, SO ORP Kuřim 119,1 %) a v Brně (118,2 %).

Zemědělství

Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2018

Hodnota zemědělské produkce v roce 2018 meziročně vzrostla téměř o 8 %, zásluhu na tom měl desetinný přírůstek rostlinné produkce.

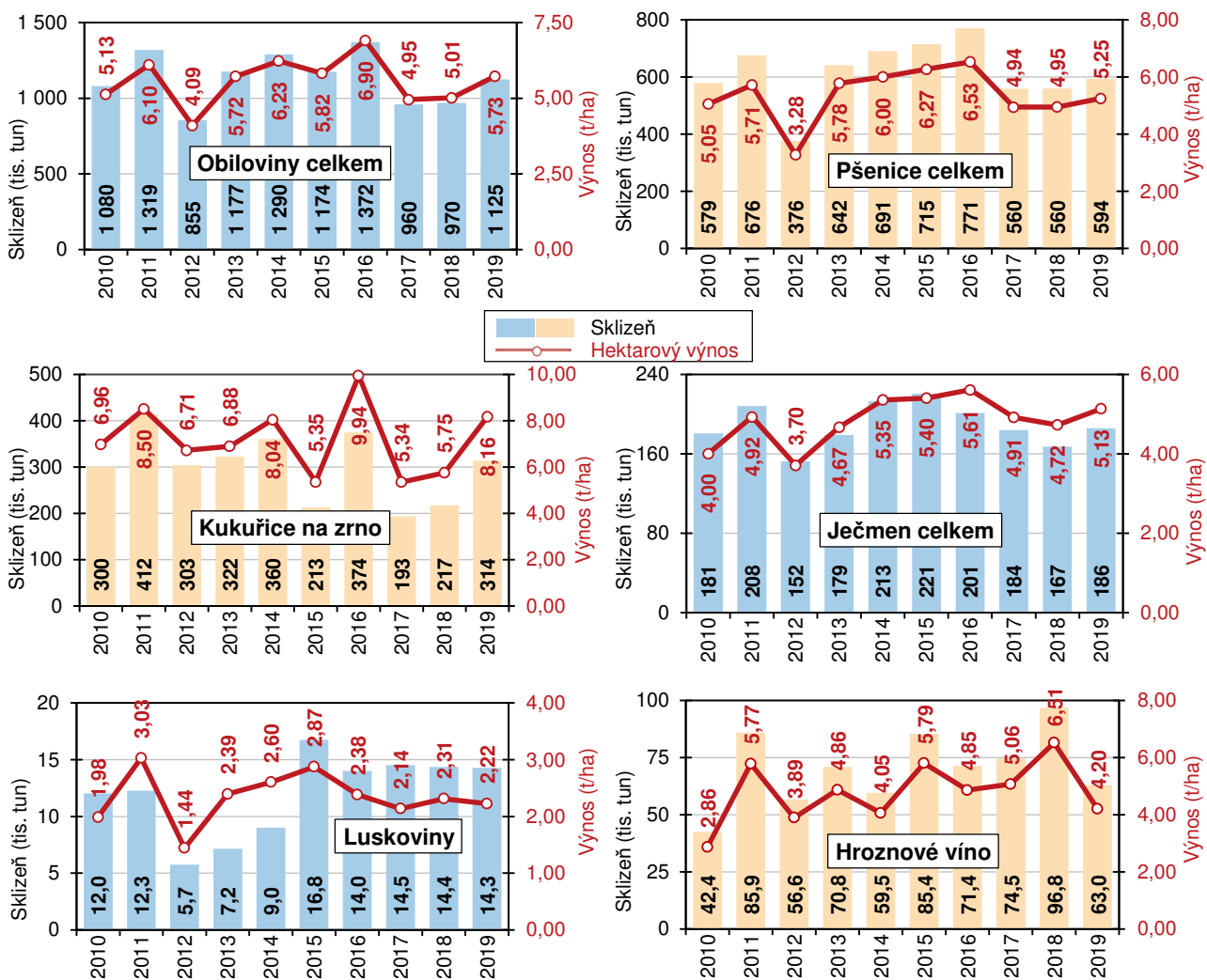
Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2019 dosud nejsou k dispozici. Lze uvést pouze předběžné výsledky za rok 2018, kdy objem zemědělské produkce v kraji dosáhl 12,90 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 7,55 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 4,26 mld. Kč živočišná produkce. Proti roku 2017 byl objem finančních ukazatelů o 913,7 mil. Kč vyšší (o 7,6 %). Zvýšila se především hodnota rostlinné produkce (o 671,3 mil. Kč, tj. o 9,8 %). Objem zemědělské produkce v roce 2018 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 17,04 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činilo 47,0 tisíc Kč. Přepočtený údaj byl mezi kraji 2. nejvyšší po Pardubickém kraji. Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje byl v minulých letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000).

Příznivý vývoj výsledků sklizně obilovin i hektarových výnosů obilovin v kraji v roce 2019.

Na sklizni a hektarových výnosech obilovin v kraji se v letech 2017 a 2018 plně projevila nepřízeň počasí, skutečnost roku 2019 tak byla u většiny komodit meziročně vyšší. V roce 2019 bylo v kraji sklizeno 1 124,7 tisíc tun obilovin při výnosu 5,73 tun z hektaru. Sklizeň byla oproti roku 2018 vyšší o 154,2 tisíc tun, tj. o 15,9 %, hektarový výnos vzrostl o 14,4 %. Hektarový výnos obilovin celkem byl nad republikovým průměrem (5,65 t/ha), ale mezi kraji byl až 7. nejvyšší.

Graf 3.17. Sklizeň a hektarové výnosy vybraných zemědělských podin v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Dobrá úroda pšenice.

Stěžejní obilovinou v kraji je pšenice – v roce 2019 bylo z plochy 113,3 tisíc hektarů (57,7 % sklizňových ploch obilovin) sklizeno 594,3 tisíc tun zrna při výnosu 5,25 tun z hektaru. Sklizňová plocha meziročně vzrostla jen nepatrně (o 0,1 %), objem sklizně vzrostl o 6,1 %. Hektarový výnos této plodiny se sice oproti roku 2018 zvýšil o 6,0 %, přesto byl mezi kraji nejnižší.

Dařilo se i kukuřici.

Jihomoravský kraj je mezi kraji největším pěstitelem kukuřice. Tato plodina byla v roce 2019 sklizena z plochy 38,4 tisíce ha (zvýšení o 1,7 %). Sklizeň 313,5 tisíc tun tvořila více než polovinu republikového celku, proti roku 2018 byla o více než dvě pětiny vyšší (nárůst o 44,5 %). Podobně tomu bylo u hektarového výnosu - 8,16 tun/ha znamenalo zvýšení o 42,1 %.

Sklizeň luskovin však byla nižší.

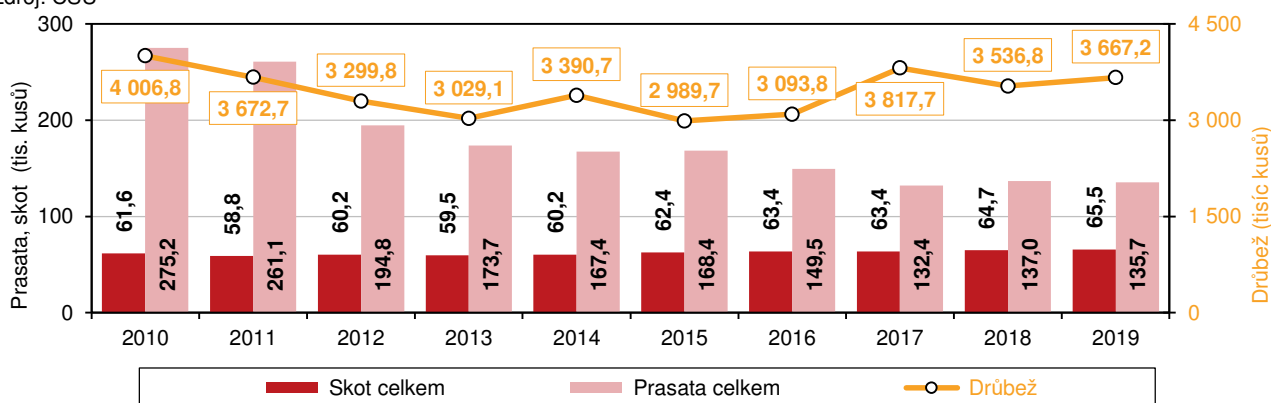
Kraj je druhým největším pěstitelem luskovin (po Středočeském kraji). Sklizňové plochy byly sice meziročně vyšší, ale vinou poklesu hektarových výnosů došlo k poklesu objemu sklizně. Z plochy 6,4 tisíc hektarů (+ 3,2 %) bylo sklizeno 14,3 tisíc tun luskovin (- 0,7 %) při výnosu 2,22 tun z hektaru (- 3,8 %).

V roce 2019 se příliš nedařilo pěstitelům vinné révy.

Jihomoravský kraj je největším pěstitelem vinné révy. Sklizňová plocha v kraji zaujímalá 15,0 tisíc hektarů a tvořila 93,2 % republikového celku. Rok 2019 ale nebyl pro vinaře v kraji příznivý. Průměrný hektarový výnos jihomoravských vinic dosáhl 4,20 tuny a v porovnání s rokem předchozím byl nižší o více jak třetinu. Celkem se sklídilo 63,0 tisíce tuny hroznového vína, což je proti roku 2018 o 33,9 tisíce tuny méně (o 35,0 %). Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že úrodné roky (2011, 2015, 2018) se střídaly s roky průměrnými a roky neúrodnými, k nimž lze přiřadit i rok 2019.

Graf 3.18. Stavby skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční navýšení stavu skotu a drůbeže, pokles stavu prasat.

Chovy hospodářských zvířat (podle soupisu k 1. 4.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles. V letech 2014 až 2019 se mírně navýšovaly stavy skotu. Pokles stavu prasat přetrvával s výjimkou roku 2015 a roku 2018, stavy drůbeže se nejvýrazněji zvýšily v roce 2017. Podle soupisu hospodářského zvířectva k 1. 4. 2019 tak v kraji bylo celkem 65,5 tisíc kusů skotu (o 847 kusů více než před rokem), 135,7 tisíc kusů prasat (o 1,3 tisíc méně) a 3,67 mil. kusů drůbeže (meziročně o 130,4 tisíc kusů více).

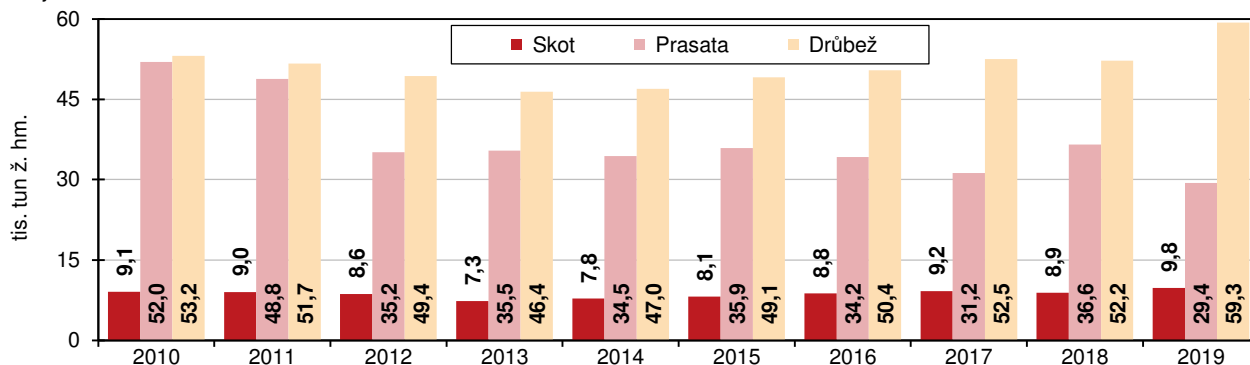
Se změnami stavů hospodářských zvířat souvisel vývoj užitkovosti.

Meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat doprovázely změny hodnot užitkových ukazatelů chovu. Mírný nárůst stavu skotu doprovázelo zvýšení produkce jatečného skotu i produkce mléka. Snížení stavu prasat se promítlo ve snížení produkce jatečných prasat. Zvýšení stavu drůbeže doprovázelo zvýšení produkce jatečné drůbeže i snášky vajec.

Graf 3.19. Produkce jatečných zvířat v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

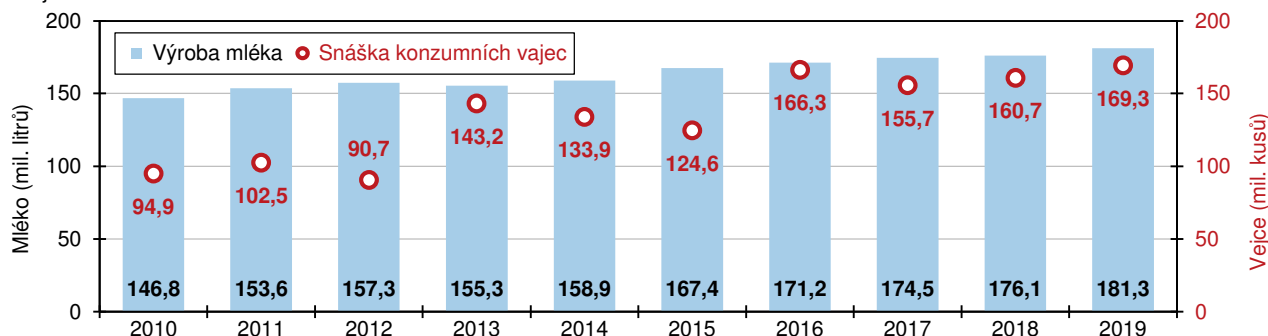

Maxima v produkci jatečného skotu a jatečné drůbeže.

V kraji bylo v roce 2019 vyprodukováno 9,8 tisíc tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu, produkce byla za posledních 10 let nejvyšší a meziročně vrostla o 10,1 %. Maxima posledních 10 let dosáhla i produkce jatečné drůbeže, skutečnost 59,3 tisíc t ž. hm. byla proti roku 2018 o 13,6 % vyšší, byla nejvyšší mezi kraji a činila 22,6 % republikové produkce. Naproti tomu produkce jatečných prasat ve výši 29,4 tisíc t ž. hm. dosáhla dosavadního minima, meziročně se snížila téměř o dvě pětiny (pokles o 19,7 %). Přes pokles byla 4. nejvyšší mezi kraji a tvořila 10,3 % produkce ČR.

Graf 3.20. Produkce mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Maxima v produkci mléka a produkci konzumních vajec.

Maximálních hodnot za posledních 10 let v kraji dosáhla i produkce mléka a snážka vajec. V roce 2019 bylo vyrobeno 181,3 mil. litrů mléka, což bylo o 2,9 % více než v předešlém roce. Vyprodukováno bylo i 169,3 mil. kusů konzumních vajec (zvýšení o 5,3 %), produkce vajec byla mezi kraji 4. nejvyšší a tvořila 10,5 % republikového celku.

Lesnictví

Více než 28 % rozlohy kraje tvoří lesní pozemky.

Lesní pozemky se na konci roku 2019 v kraji rozkládaly na ploše 201,7 tisíc hektarů (7,5 % z plochy lesů v ČR) a tvořily 28,1 % rozlohy Jihomoravského kraje (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek, nezpevněné cesty). Meziročně se plocha lesních pozemků zvýšila o 75 hektarů.

Listnaté dřeviny jsou na ploše 101 tisíc hektarů, ...

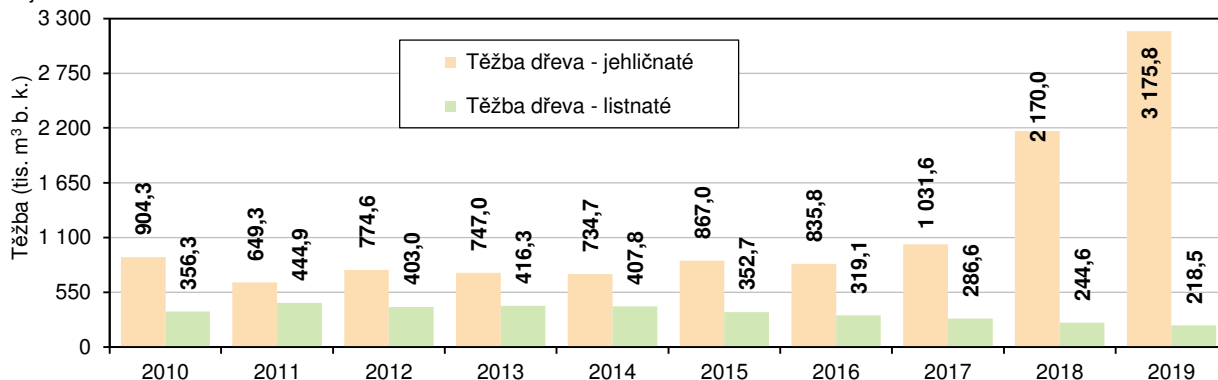
Porostní plochy dřevin celkem tvořily 94,1 % lesních pozemků (189,7 tis. ha). Podle údajů z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů jehličnaté dřeviny v kraji zaujímaly plochu 88,5 tisíc ha (z toho 47,7 tisíc ha smrk a 29,5 tisíc ha borovice), listnaté dřeviny plochu 101,2 tisíc hektarů (z toho 40,8 tisíc ha dub a 19,1 tisíc ha buk).

... v mezikrajském srovnání je to plocha největší.

Plocha listnatých dřevin je mezi kraji největší a tvoří 14,0 % úhrnu ČR. Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil z 50,5 % v roce 2010 na 53,3 % v roce 2019. Zvyšování podílu listnatých dřevin je potřebné, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Graf 3.21. Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

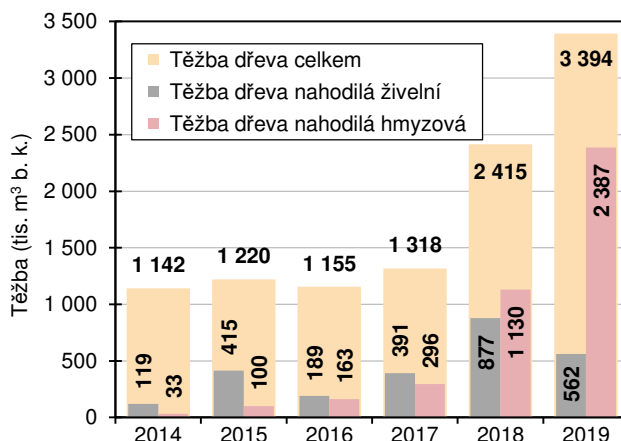
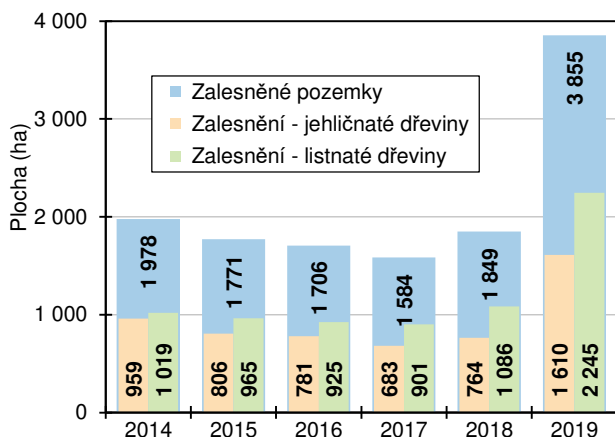

Skokový nárůst zalesněné plochy, nejvíce je vysazován dub, buk a smrk.

Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. V letech 2010 až 2018 bylo v průměru každý rok zalesněno 1 727 ha pozemků. Ovšem v roce 2019 byla zalesněna plocha 3 855 hektarů, což byl více než dvojnásobek uvedeného ročního průměru. Jehličnany bylo v roce 2019 zalesněno 1 610 hektarů půdy, listnaté dřeviny byly vysázeny na 2 245 hektarech. Podle dřevin byla nejvyšší plocha zalesnění dubem (956 ha), bukem (817 ha) a smrkem (794 ha).

Graf 3.22. Zalesněná plocha a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Vysoký podíl nahodilé těžby hmyzové.

V roce 2019 se v kraji vytěžilo 3 394,3 tisíc m³ dřeva bez kůry (b. k.), z toho 3 293,3 tisíc m³ (97,0 % celku) tvořila nahodilá těžba. Nahodilá těžba hmyzová (2 386,9 tisíc m³, likvidace kůrovcové kalamity) tvořila v roce 2019 70,3 % z celkové těžby dřeva, mezi kraji to byl 3. největší objem (po Kraji Vysočina a Jihočeském kraji). V roce 2018 tvořila nahodilá těžba hmyzová 46,8 % těžby dřeva v kraji a v roce 2017 jen 22,4 %.

Rekordní objem těžby jehličnatých dřevin jako důsledek likvidace kůrovcové kalamity, ...

Objem vytěženého dřeva v Jihomoravském kraji v roce 2019 byl v posledním desetiletí největší a proti roku 2010 vzrostl více než dvaapůlnásobně. Tento nárůst byl v plném rozsahu vytvořen navýšením těžby jehličnatých dřevin, která byla proti roku 2010 tříapůlnásobná, naopak těžba listnatých dřevin se propadla o dvě pětiny.

... těžba jstnantých dřevin i přes pokles zůstává 2. nejvyšší mezi kraji.

I přes pokles byl v roce 2019 Jihomoravský kraj 2. největší producent dřeva z listnatých dřevin (po Olomouckém kraji), vytěžený objem 218,5 tisíc m³ listnatého dřeva bez kůry představuje 17,2 % republikového celku. Prvenství si kraj držel v těžbě dřeva dubu, 70,6 tisíc m³ tvořilo 26,8 % republikového celku.

Přmysl, energetika

Tržby velkých průmyslových podniků zaznamenaly po předešlém 5letém růstu pokles.

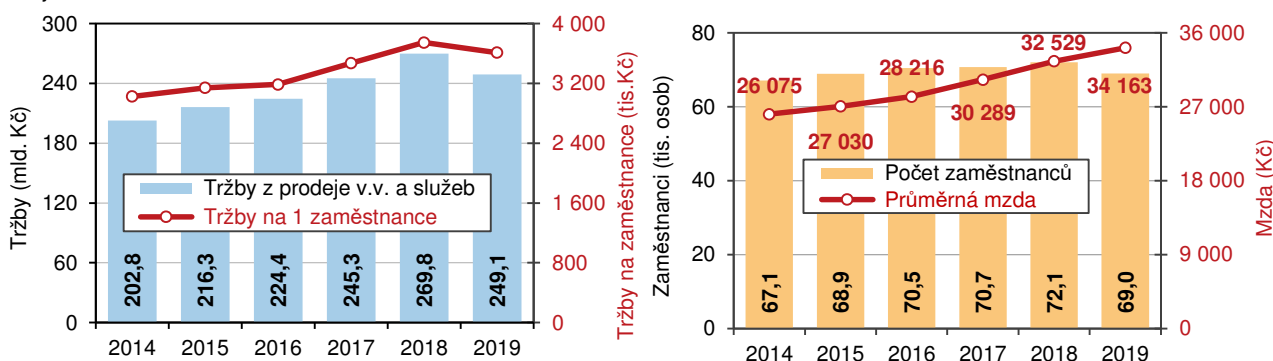
V roce 2019 v Jihomoravském kraji sídlilo celkem 249 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslového povahy (dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích 249,1 mld. Kč (6. nejvyšší objem mezi kraji) a tvořily 6,5 % republikového celku. V letech 2014 až 2018 docházelo každoročně ke zvyšování objemu tržeb (tržby v roce 2013 činily 179,5 mld. Kč), v roce 2019 však byl zaznamenán meziroční pokles tržeb o 20,7 mld. Kč, tj. o 7,7 %.

Tři pětiny tržeb tvořily tržby z vývozu.

Tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy (dále jen „tržby z vývozu“) v roce 2019 dosáhly hodnoty 145,7 mld. Kč. Vývoj objemu tržeb z vývozu kopíroval vývoj tržeb celkem – po každoročním navyšování z částky 86,9 mld. Kč v roce 2013 až na 161,3 mld. Kč v roce 2018 došlo v roce 2019 k meziročnímu poklesu objemu o 15,7 mld. Kč, tj. o 9,7 %. Přesto tržby z přímého vývozu tvořily 58,5 % tržeb celkem, proti roku 2018 tento podíl poklesl jen o 1,3 procentního bodu.

Graf 3.23. Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

Zdroj: ČSÚ

Pokles produktivity v průmyslu – poklesl tržeb byl vyšší než pokles počtu zaměstnanců, průměrné mzdy ale vzrostly.

Velké průmyslové podniky v kraji zaměstnávaly 69,0 tisíc zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců meziročně poklesl o 3,0 tisíc, tj. o 4,2 %. Produktivita, vyjádřená jako přepočtené tržby na jednoho zaměstnance, meziročně poklesla o 3,6 % (pokles objemu tržeb převyšil pokles počtu zaměstnanců). Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 34 163 Kč a byla uprostřed mzdového rozpětí mezi jednotlivými kraji republiky. Proti roku 2018 sice vzrostla o 5,0 %, ale oproti republikovému průměru byla o 2 462 Kč nižší.

Podrobnější pohled na výsledky zpracovatelského průmyslu.

Celkem 245 velkých průmyslových podniků v kraji se převažující průmyslovou činností řadilo do zpracovatelského průmyslu. Pracovalo zde 67,5 tisíc zaměstnanců. Tržby v roce 2019 dosáhly 243,0 mld. Kč, z toho 145,1 mld. Kč (59,7 % z celku) tvořily tržby z vývozu. Čtvrtina tržeb byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (24,5 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu), v tomto odvětví ale bylo zaměstnáno pouze 5,0 % z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Nejvíce zaměstnanců (17,9 % celku) působilo v podnicích vyrábějících

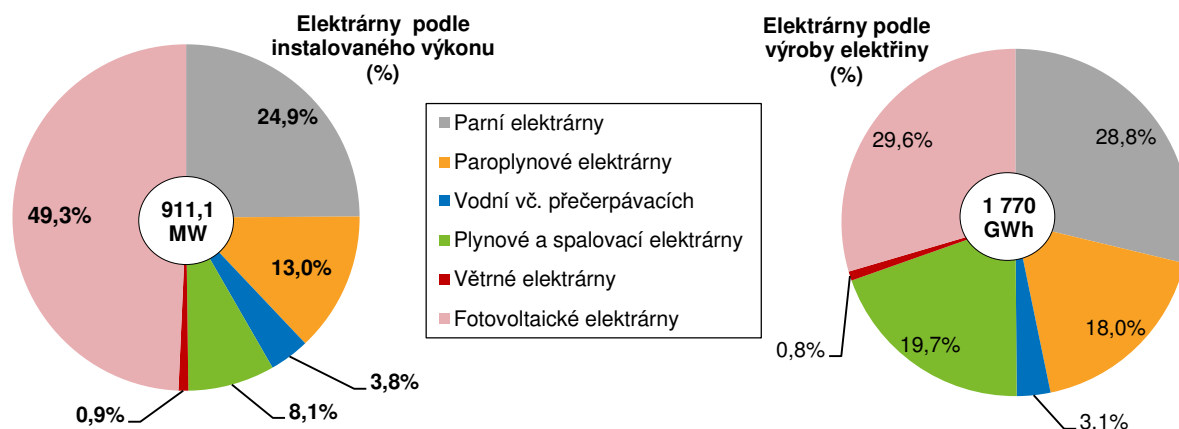
stroje a zařízení jinde neuvedené, na tržbách zpracovatelského průmyslu se toto odvětví podílelo 14,7 % (2. nejvyšší podíl z jednotlivých odvětví).

Téměř polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2019 činil 911,1 MW (4,1 % výkonu elektráren ČR, 6. nejnižší podíl mezi kraji). Téměř polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny. Na území kraje zaznamenaly nejvýraznější rozmach v letech 2009 a 2010. V roce 2009 tvořily tyto elektrárny 23,9 % výkonu a v roce 2010 již 51,0 % instalovaného výkonu. V roce 2009 se instalovaný výkon elektráren celkem v kraji vlivem rozvoje fotovoltaiky zvýšil o 27,8 % a v roce 2010 dokonce o 66,0 %. V dalších letech se instalovaný výkon elektráren již nijak výrazně neměnil. Celková struktura instalovaného výkonu elektráren podle typu je zřejmá z grafu 3.23.

Graf 3.24. Instalovaný výkon a výroba v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2019

Pramen: Energetický regulační úřad

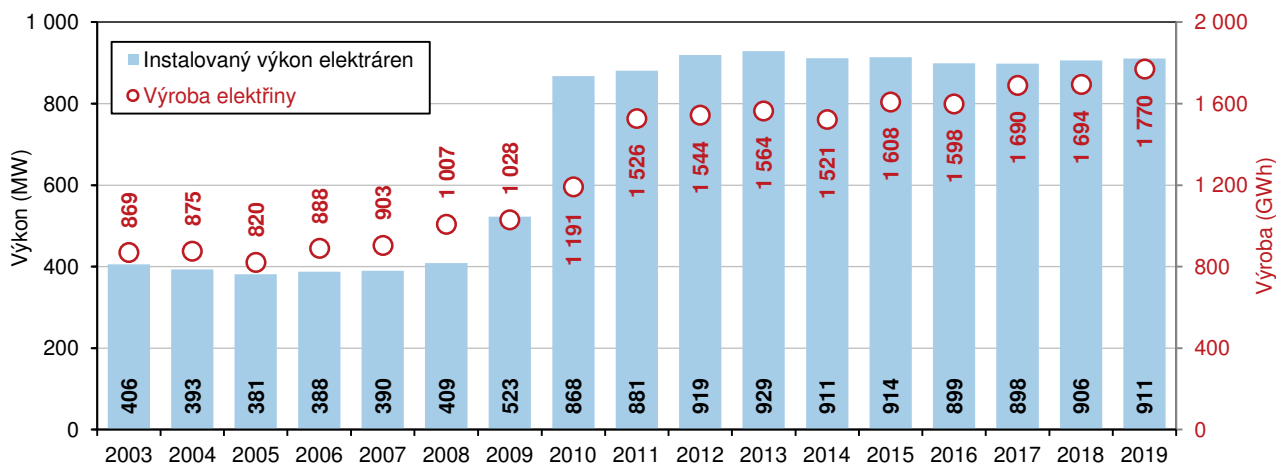

Třetina vyrobené elektrické energie v kraji pochází z obnovitelných zdrojů, celková výroba elektřiny ale tvoří jen zlomek republikového celku.

Elektrárny v Jihomoravském kraji v roce 2019 vyrobily 1 769,8 GWh elektrické energie, což bylo pouze 2,0 % výroby energie v ČR. Ve srovnání s ostatními kraji to byl 7. nejnižší objem, prvenství patří Ústeckému kraji, zde bylo vyrobeno 25 597,0 GWh elektrické energie, což bylo 29,4 % výroby ČR. Třetina elektrické energie v roce 2019 byla v kraji vyrobena v elektrárnách využívajících „obnovitelné zdroje“ - 29,6 % energie vyprodukovaly fotovoltaické elektrárny, 3,1 % vodní elektrárny a 0,8 % větrné elektrárny. Celkem 28,8 % elektřiny bylo vyrobeno v parních elektrárnách, 19,7 % v plynových a spalovacích elektrárnách a 18,0 % v paroplynových elektrárnách.

Graf 3.25. Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřina v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

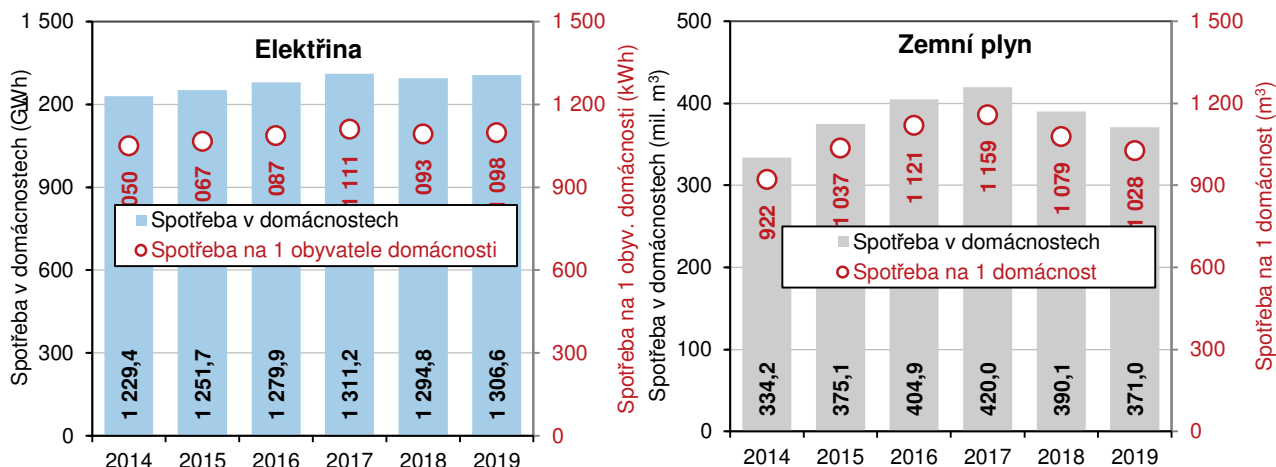

Spotřeba energie v jihomoravských domácnostech je mezi kraji nejnižší.

Spotřeba elektřiny v roce 2019 v Jihomoravském kraji dosáhla 5 384,0 GWh (9,1 % spotřeby v ČR). Čtvrtinu z tohoto množství spotřebovaly domácnosti kraje (1 306,6 GWh, tj. 24,3 % celku). Na jednoho obyvatele domácnosti tak připadla spotřeba 1 098 kWh. Proti roku 2018 sice vzrostla o 5 kWh, mezi kraji však byla nejnižší.

Graf 3.26. Spotřeba elektřiny a zemního plynu v domácnostech v Jihomoravském kraji

Pramen: Energetický regulační úřad

Naopak spotřeba zemního plynu v domácnostech patří mezi kraje k nejvyšším.

Jihomoravské domácnosti v roce 2019 spotřebovaly 371,0 mil. m³ zemního plynu, na jednu domácnost tak připadlo v průměru 1 028 m³ plynu. S ohledem na skutečnost, že velká část domácností v Jihomoravském kraji využívá zemní plyn k vytápění, je meziroční kolísání spotřeby závislé na průběhu zimního období. Jestliže spotřeba elektřiny na obyvatele patří mezi kraje k nejnižším, spotřeba plynu na domácnost patří naopak k nejvyšším (v roce 2018 i 2019 2. nejvyšší).

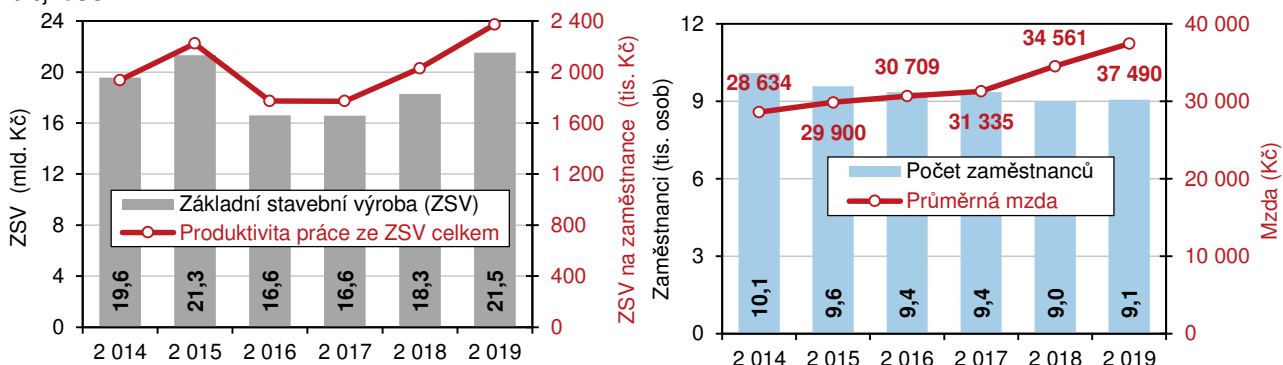
Stavebnictví, stavební povolení

Počet zaměstnanců velkých stavebních podniků se proti minulému roku zvýšil jen nepatrně.

V kraji v roce 2019 sídlilo celkem 71 středních a velkých stavebních podniků (podniky s 50 a více zaměstnanci), ve kterých bylo zaměstnáno 9,1 tisíc osob (fyzické osoby). Počet zaměstnanců vzrostl pouze o 59 osob. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích dosáhla částky 37 490 Kč, proti roku 2018 vzrostla o 2 929 Kč, tj. o 8,5 %. Mezi kraji byla 5. nejvyšší, ale proti průměru ČR byla o 1 995 Kč nižší.

Graf 3.27. Stavebnictví v Jihomoravském kraji (podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)

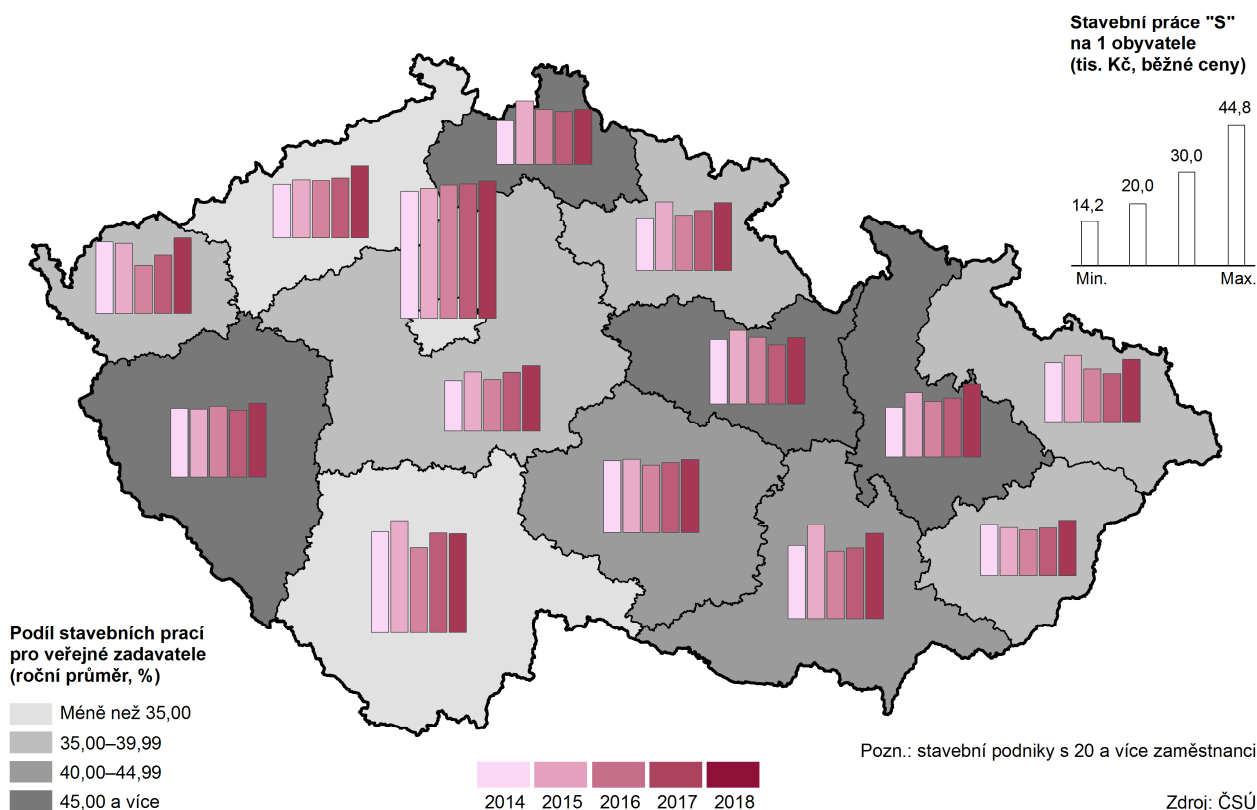
Zdroj: ČSÚ

Objem základní stavební výroby vzrostl téměř o 18 % především díky růstu objemu inženýrského stavitelství.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla hodnoty 21,5 mld. Kč v běžných cenách (2. místo v mezikrajském srovnání), proti roku 2018 byla o 17,7 % vyšší (o 3,2 mld. Kč). Z celkového objemu prací připadlo 9,0 mld. Kč na pozemní stavitelství (meziroční nárůst o 10,1 %) a 11,1 mld. Kč na inženýrské stavitelství (nárůst o 28,3 %). Meziročnímu vývoji objemu stavební výroby odpovídal i vývoj produktivity. Produktivita práce vyjádřená jako přepočtený objem ZSV na jednoho pracovníka dosáhla v kraji 2,4 mil. Kč (mezi kraji 5. nejvyšší) a proti roku 2018 vzrostla o 16,9 %.

Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2014 až 2018

Údaje za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci jsou dosud jen za rok 2018.

Údaje za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci za rok 2019 dosud nejsou k dispozici. V roce 2018 tyto podniky na území kraje realizovaly stavební práce v hodnotě 32,9 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,8 mld. Kč, tj. o 21,2 %). Nejvyšší objem prací na území kraje byl vykázán v roce 2015, a to 36,0 mld. Kč. Na jednoho obyvatele kraje v roce 2018 připadly stavební práce ve výši 27,7 tis. Kč, což byla mezi kraji 3. nejvyšší hodnota. Z celkového objemu stavebních prací připadlo 15,7 mld. Kč na stavební práce pro veřejné zadavatele.

V roce 2019 se počet vydaných stavebních povolení dostal nad hranici 9 tisíc.

Počet vydaných stavebních povolení (SP) v Jihomoravském kraji se v roce 2018 poprvé ocitl pod hranicí 9 tisíc. V roce 2019 došlo k žádoucímu obratu, bylo vydáno 9 344 stavebních povolení, meziročně tak počet vzrostl o 695 vydaných SP (o 8,0 %). Mezi ostatními kraji to byl 2. nejvyšší počet (po Středočeském kraji), meziroční nárůst vydaných SP byl zaznamenán ve všech krajích kromě Prahy a Karlovarského kraje. Jihomoravský kraj se na republikovém celku vydaných SP podílel 11,0 %.

S růstem počtu stavebních povolení vzrostla i předpokládaná hodnota ...

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 40,9 mld. Kč (12,5 % republikového celku). Meziročně vzrostla o 5,9 mld. Kč (o 17,0 %) a mezi kraji byla 3. nejvyšší. V čele žebříčku stojí, stejně jako u počtu vydaných SP, kraj

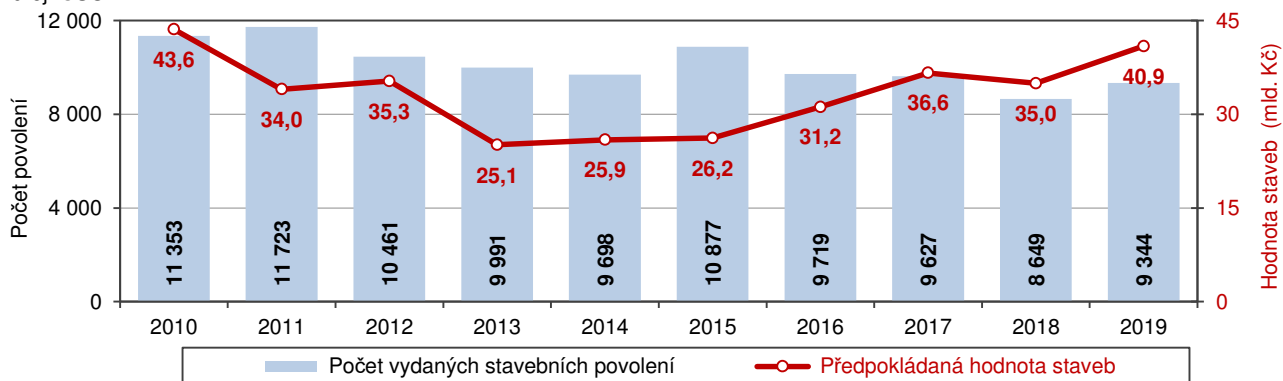

... staveb, přepočtená hodnota na jedno stavební povolení je mezi kraji 4. nejvyšší.

Středočeský s hodnotou 47,7 mld. Kč a nejnižší orientační hodnotu staveb vykázal kraj Karlovarský (8,6 mld. Kč). V České republice se průměrná hodnota na jedno stavební povolení pohybovala od 2,6 mil. Kč ve Středočeském kraji po 12,4 mil. Kč v Praze. V Jihomoravském kraji dosáhla 4,4 mil. Kč, což je mezi ostatními kraji čtvrtá nejvyšší částka.

Graf 3.28. Vydaná stavební povolení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

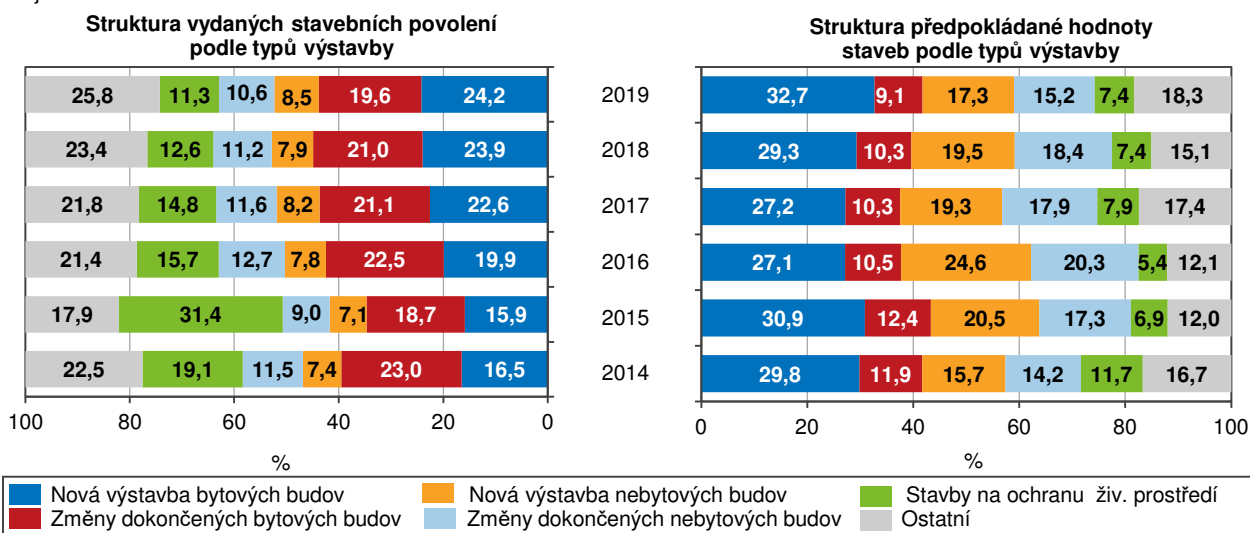

Rok 2019 se vyznačuje dosud nejvyšším podílem počtu vydaných SP na novou výstavbu bytových budov i nejvyšším podílem předpokládané hodnoty tohoto typu výstavby.

Struktura vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji podle typu stavby se v letech 2014 až 2019 nijak výrazně neměnila. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy téměř třetina počtu vydaných SP náležela stavbám na ochranu životního prostředí. Naproti tomu struktura předpokládané hodnoty staveb se měnila v každém roce bez zřejmé závislosti. Spíše zajímavostí je nepoměr v již uvedeném roce 2015 mezi vysokým podílem počtu SP na ochranu životního prostředí z celku (3 411 SP, tj. 31,4 % celku) a vcelku nízkým podílem na předpokládané hodnotě staveb (1,8 mld. Kč, tj. 6,9 % celku). Faktem ale je, že rok 2019 se vyznačuje dosud nejvyšším podílem počtu vydaných SP na novou výstavbu bytových budov i nejvyšším podílem předpokládané hodnoty tohoto typu výstavby.

Graf 3.29. Struktura vydaných stavebních povolení podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

V okrese Brno-venkov je každoročně nejvíce vydaných stavebních povolení, orientační hodnota staveb celkem ...

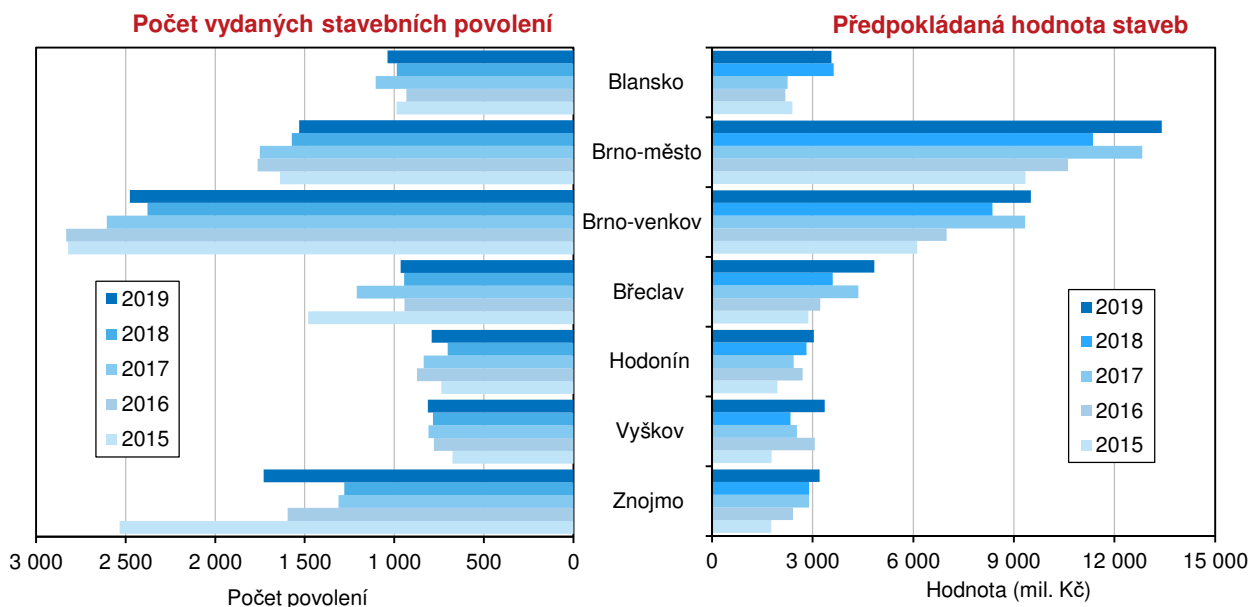
Z okresů Jihomoravského kraje je každoročně nejvyšší počet vydaných stavebních povolení zaznamenán v okrese Brno-venkov (v roce 2019 to bylo 2 477 SP), nejméně zpravidla v okresech Hodonín nebo Vyškov. Nejvyšší předpokládaná hodnotu povolených staveb je ale vykazována v Brně-městě (v roce 2019 13,4 mld. Kč (32,8 % z celkové výše orientační hodnoty staveb v kraji). V Brně-městě byla

... i v přepočtu na jedno povolení je vykazována v Brně-městě.

současně dosahována nejvyšší průměrná hodnota na jedno stavební povolení v meziokresním srovnání (v roce 2019 8,8 mil. Kč). Z grafu 3.29 je zřejmé, že počet vydaných SP se v roce 2019 zvýšil ve všech okresech s výjimkou Brna-města, předpokládaná hodnota staveb meziročně vzrostla ve všech okresech s výjimkou okresu Blansko.

Graf 3.30. Vydaná stavební povolení v okresech Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ

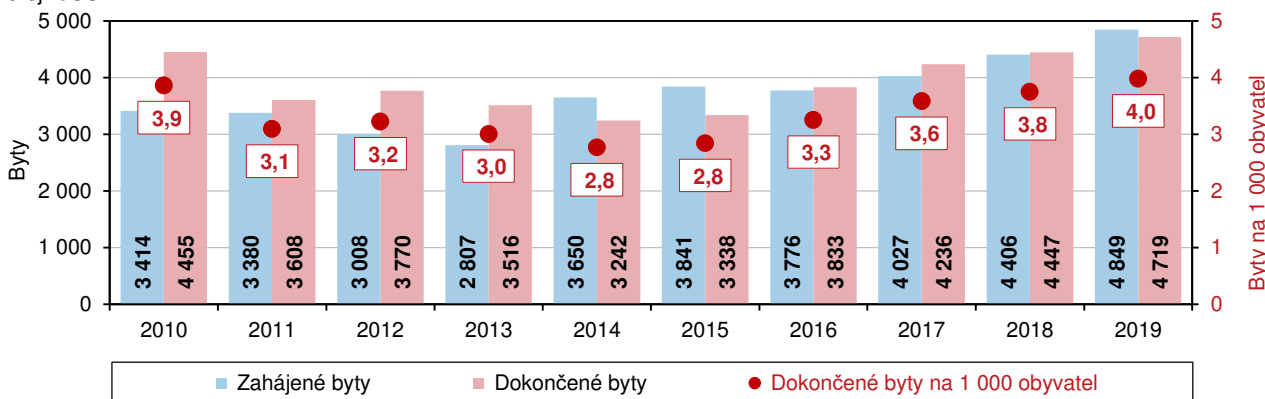
Bytová výstavba

Počet zahájených bytů v roce 2019 byl nejvyšší v posledních 10 letech.

V Jihomoravském kraji byla v roce 2019 zahájena výstavba 4 849 bytů. Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji (po Středočeském kraji a Praze) a tvořil 12,5 % republikového celku. Počet zahájených bytů byl proti roku 2018 o 443 bytů vyšší, zároveň byl nejvyšším počtem v posledních 10 letech. Počet zahájených bytů meziročně poklesl pouze ve 3 krajích (Plzeňský, Ústecký a Královéhradecký). Více než polovinu ze zahájených bytů každoročně tvořily zahájené byty v rodinných domech (za posledních 10 let v průměru 54,0 % z celku).

Graf 3.31. Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

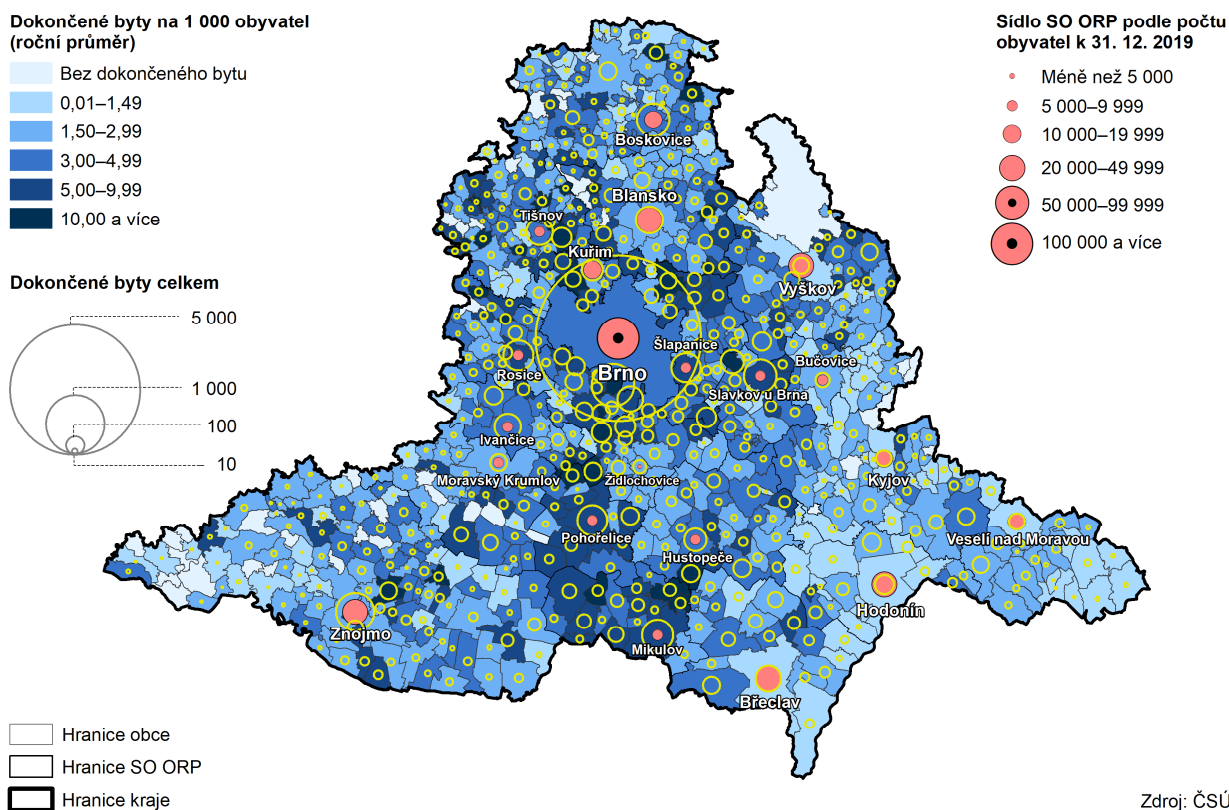
Polovinu zahájených bytů tvoří byty v rodinných domech.

V roce 2019 byla v kraji zahájena výstavba 2 522 bytů v rodinných domech (52,0 % z celku a o 280 více než v roce 2018), 1 540 bytů v bytových domech (o 599 více), 514 bytů v nástavbách rodinných či bytových domů (o 69 méně). Celkem 22 bytů bylo zahájeno v domovech-penzionech a domovech pro seniory (o 77 méně), 130 bytů v nebytových budovách (o 334 méně) a 121 bytů ve stavebně upravených nebytových prostorách (o 44 více).

I počet dokončených bytů byl nejvyšší za posledních 10 let.

Také počet bytů dokončených v roce 2019 byl v posledních 10 letech nejvyšší. V roce 2019 bylo v kraji dokončeno 4 719 bytů, tedy o 272 více než v roce 2018. Na republikovém počtu se kraj podílel 13,0 %, v mezikrajském srovnání byl počet dokončených bytů 3. nejvyšší po Středočeském kraji a Praze. V relativním vyjádření připadlo v kraji 4,0 dokončených bytů na 1 000 obyvatel, tato přepočtená hodnota byla mezi kraji 4. nejvyšší (k již uvedeným krajům v pořadí přibyl Plzeňský kraj).

Bytová výstavba v obcích Jihomoravského kraje v letech 2014 až 2019

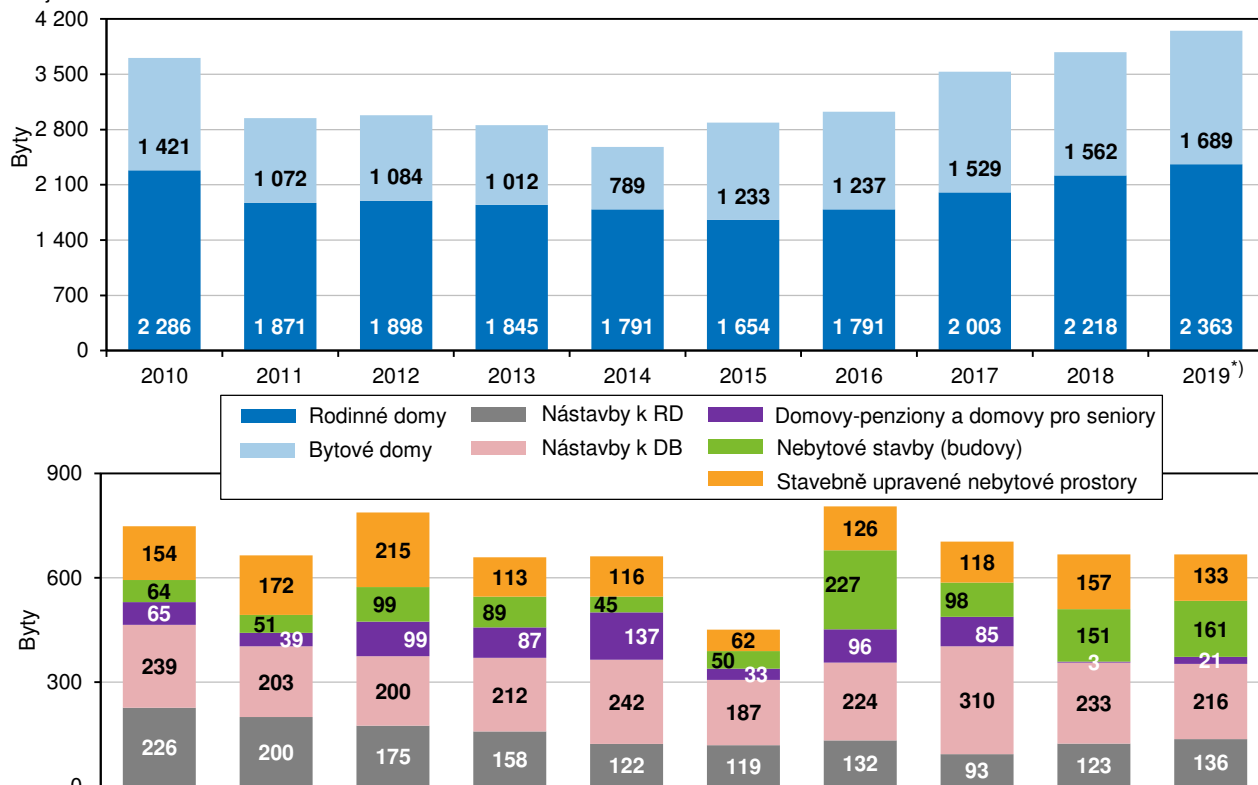
Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily 86 % celkového počtu dokončených bytů.

Dokončeno bylo 2 363 bytů v rodinných domech (50,1 % celku) a 1 689 bytů v novostavbách bytových domů (35,8 %). Počet bytů dokončených v rodinných domech byl proti roku 2018 o 145 bytů vyšší, u bytů dokončených v bytových domech bylo navýšení počtu o 127 bytů. Přístavbou a nástavbou ve starších budovách vzniklo 136 bytů v rodinných domech (o 13 více) a 216 bytů v bytových domech (o 17 méně). V domovech-penzionech a domovech pro seniory bylo dokončeno 21 bytů (o 18 více), v nebytových budovách bylo postaveno 161 bytů (o 10 více) a stavební úpravou nebytových prostor vzniklo 133 bytů (o 24 méně). Počty dokončených bytů podle druhu stavby v posledních 10 letech jsou obsahem

grafu 3.31., jsou z něho snadno zjištělné i meziroční změny v počtech dokončených bytů.

Graf 3.32. Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

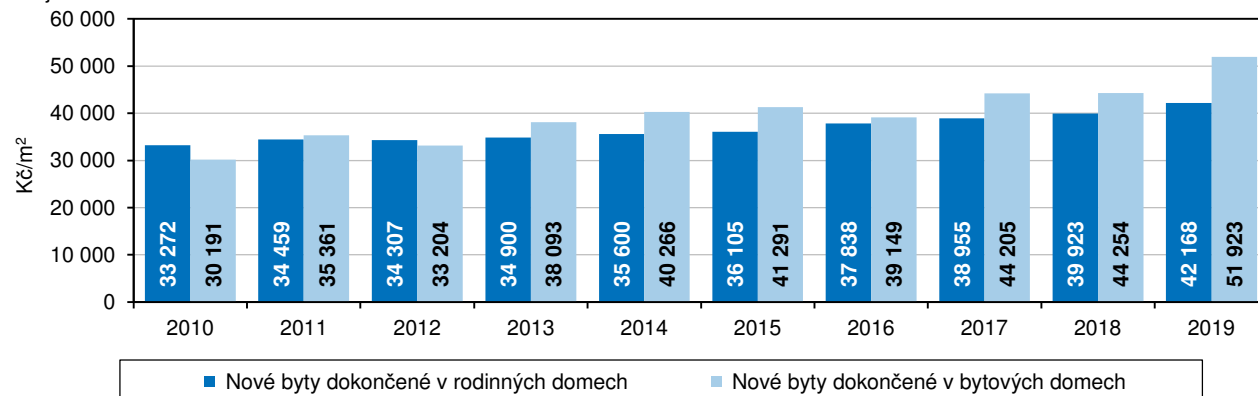

Náklady na výstavbu bytů v rodinných domech se postupně zvyšovaly.

Dokončené byty v nových rodinných domech v roce 2019 v součtu měly obytnou plochu 210,2 tisíc m². Investiční náklady na výstavbu bytů v nových rodinných domech dosáhly 8,86 mld. Kč, v přepočtu na 1 m² obytné plochy připadlo 42,2 tisíc Kč investičních nákladů. Nárůst nákladů byl zaznamenán především v posledních 5 letech. Náklady v roce 2019 byly mezi kraji 2. nejvyšší (po Praze).

Graf 3.33. Investiční náklady na výstavbu 1 m² obytné plochy bytů dokončených v nových rodinných a bytových domech v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

Rostly i investiční náklady na byty v bytových domech, jak u bytů v rodinných domech, ...

Dokončené byty v nových bytových domech v roce 2019 v součtu měly obytnou plochu 84,3 tisíc m². Investiční náklady na výstavbu bytů v nových bytových domech dosáhly 4,38 mld. Kč, v přepočtu na 1 m² obytné plochy připadlo 51,9 tis. Kč investičních nákladů. K výraznému nárůstu došlo právě v roce 2019 (zvýšení o 17,3 %). Jak je patrné z grafu 3.32., pouze v roce 2010 a 2012 převýšily náklady

... tak u bytů v bytových domech byly náklady mezi kraji 2. nejvyšší.

na 1 m² obytné plochy bytů v nových rodinných domech náklady na byty v nových bytových domech. Náklady v roce 2019 byly mezi kraji 2. nejvyšší (po Moravskoslezském kraji).

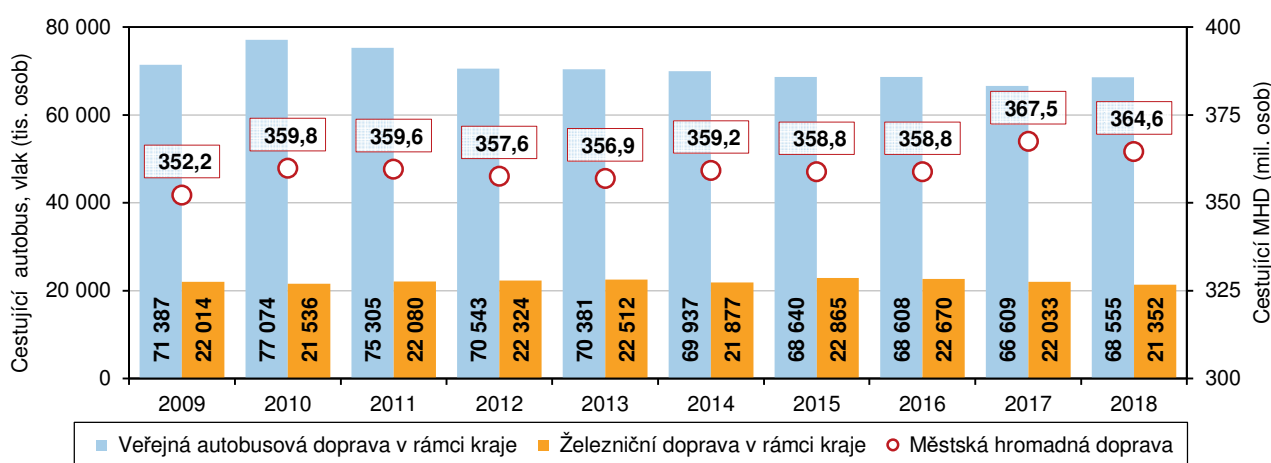
Doprava

Hustota silniční i železniční sítě patří ve srovnání s ostatními kraji spíše k nižší.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,4 tisíc kilometrů silnic a dálnic. Silniční dopravní síť v kraji tvoří 134,5 km dálnic I. třídy, 25,8 km dálnic II. třídy, 427,9 km silnic I. třídy, 1 467,5 km silnic II. třídy a 2 390,5 km silnic III. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,9 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší. Provozní délka železničních tratí v kraji dosahuje 785,4 km. Hustota železniční sítě v kraji (10,9 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší. Pro úplnost je třeba uvést, že v kraji je i 45,4 km splavných vodních cest využitelných pro pravidelnou dopravu.

Graf 3.34. Přeprava cestujících v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo dopravy

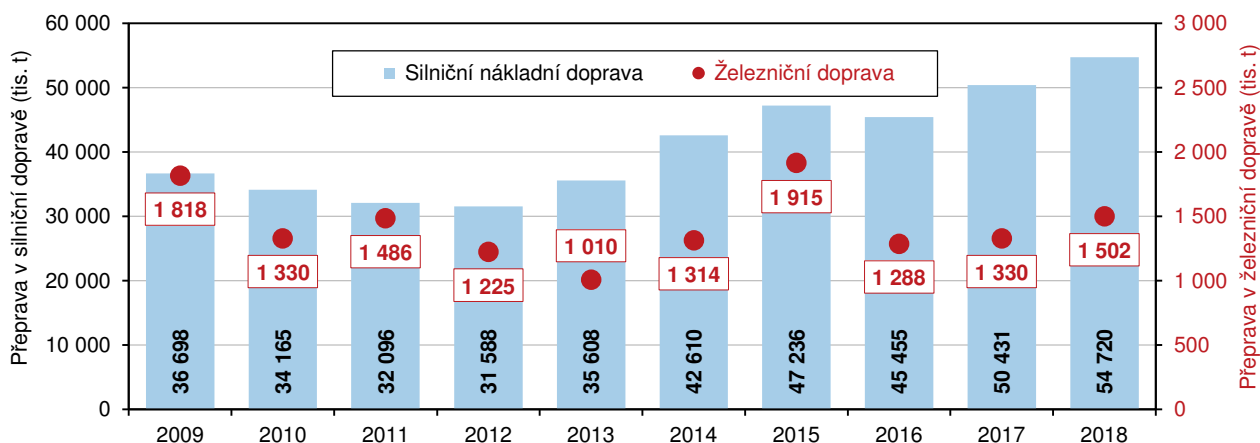

Autobusy v roce 2018 přepravily téměř 69 mil. cestujících, železniční dopravu využilo 21 mil. osob.

Veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje bylo v roce 2018 přepraveno 68,6 mil. osob, což bylo meziročně o 1,9 mil. přepravených více. Ke zvýšení počtu přepravených došlo po předešlém 7letém poklesu. Maximum přepravených, a to více než 77 milionů, bylo zaznamenáno v roce 2010. Vlákem v kraji jezdí v porovnání s autobusy jen třetina cestujících. Meziroční výkyvy počtu cestujících vlakem jsou sice minimální, ale 21,4 milionů přepravených v roce 2018 byl za 10 let počet nejnižší.

Graf 3.35. Přeprava zboží v Jihomoravském kraji

Pramen: Ministerstvo dopravy

Rekordní výkony silniční přepravy zboží.

Nesrovnatelné jsou výkony v přepravě zboží – přeprava zboží po železnici tvoří dlouhodobě jen zlomek objemu nákladní silniční přepravy. V roce 2018 bylo nákladní silniční dopravou přepraveno dosud rekordních 54,7 mil. tun zboží, po železnici jen 1,5 mil. tun. Největší část přepravy nákladní silniční dopravy každoročně tvoří přeprava zboží v rámci kraje (v roce 2018 40,3 mil. tun, tj. 73,6 % celku), 7,1 mil. tun tvořil vývoz zboží z kraje a 7,3 tun dovoz zboží do kraje.

Od roku 2014 v registru vozidel v kraji přibýlo 110 tisíc osobních automobilů.

Každoročně se v kraji zvyšují počty vozidel. Na konci roku 2019 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 614,4 tisíc osobních vozidel (504,2 tisíc na konci roku 2014), 132,4 tisíc motocyklů (114,4 tisíc), 82,0 tisíc nákladních automobilů (71,2 tisíc) a 2,1 tisíc autobusů (2,0 tisíc). Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočtený počet osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem 516,5 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce aut v přepočtu je v Praze (719,4) a nejméně v Moravskoslezském kraji (470,2 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

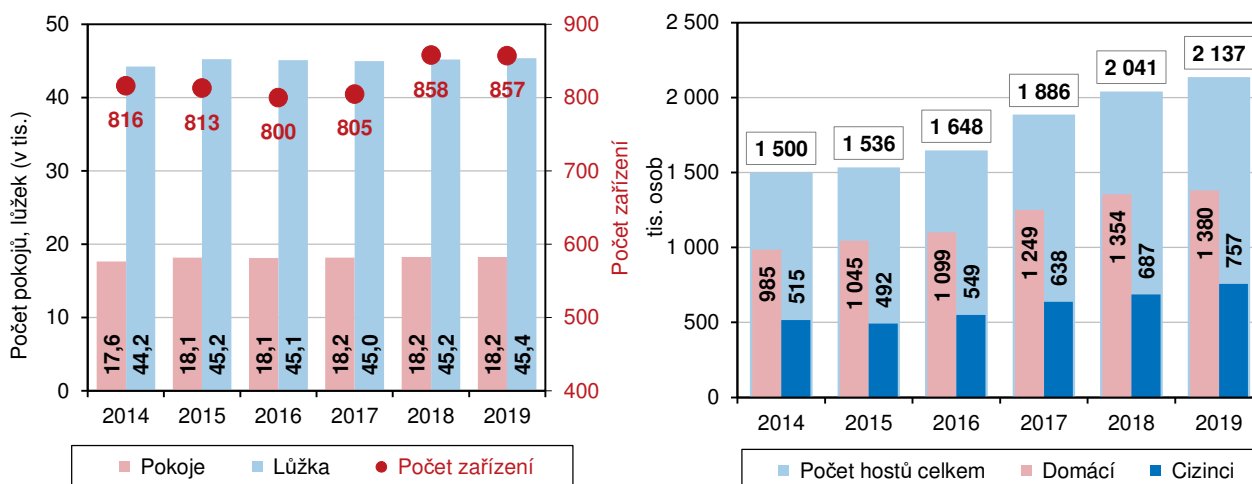
Cestovní ruch

V kraji bylo v roce 2019 celkem 857 hromadných ubytovacích zařízení s kapacitou 45 tisíc lůžek, počty lůžek se v posledních 5 letech nezměnily.

Cestovní ruch je posuzován na základě návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení. Hromadné ubytovací zařízení je zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Podle výsledků šetření bylo v roce 2019 v kraji 857 hromadných ubytovacích zařízení, bylo v nich 18,2 tisíc pokojů a 45,4 tisíc lůžek. Počet pokojů a počet lůžek byl v posledních 5 letech stabilní. Mezi ubytovacími zařízeními v členění podle kategorií bylo v kraji 210 hotelů, 427 penzionů, 66 kempů a chatových osad, 49 turistických ubytoven a 102 ostatních zařízení.

Graf 3.36. Kapacity a hosté hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

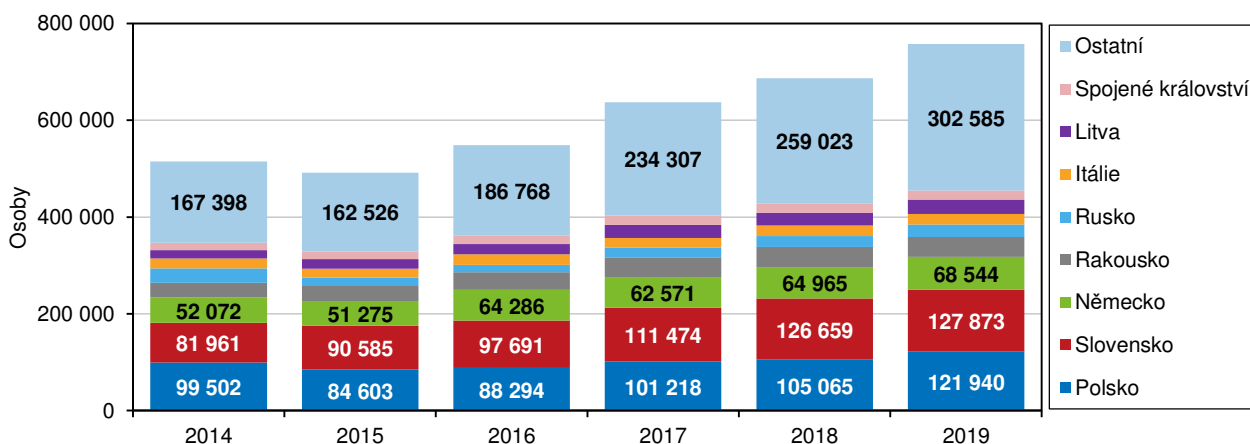
V ubytovacích zařízeních v kraji se ubytovalo přes 2 miliony hostů, vzrostl počet hostů z domova i ze zahraničí.

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2019 ubytovalo 2,1 milionu hostů, z toho bylo 757,4 tisíc hostů ze zahraničí. Celkový počet hostů byl po Praze mezi kraji 2. nejvyšší a tvořil 9,7 % republikového celku. Počet hostů v kraji se zvyšuje každoročně, proti roku 2018 byl vyšší o 96,6 tisíc, meziročně se zvýšil počet hostů tuzemských (o 25,9 tisíc) i zahraničních (o 70,8 tisíc).

Graf 3.37. Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

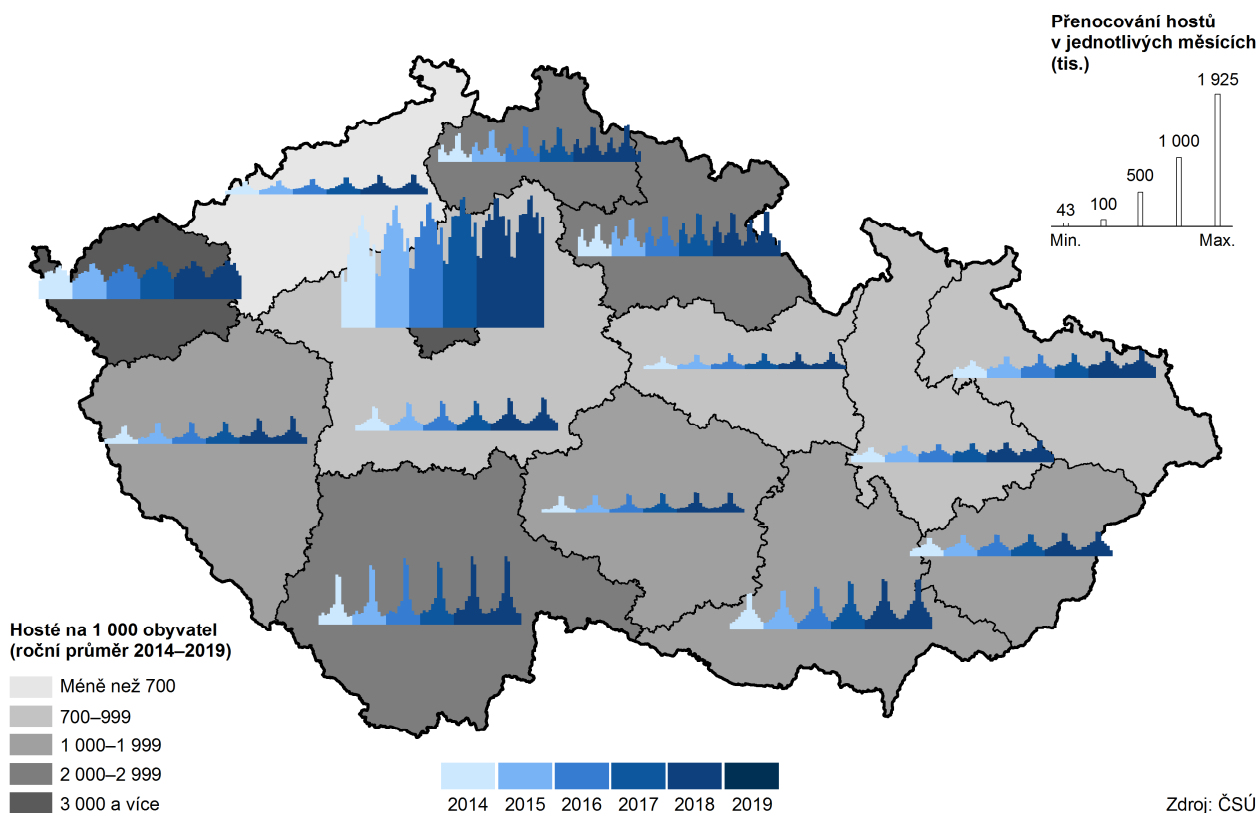
Zdroj: ČSÚ

Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování jednoho hosta.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2019 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (127,9 tisíc), z Polska (121,9 tisíc) a z Německa (68,5 tisíc). Počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí v posledních 5 letech, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska. Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování na 1 hosta. Zatímco např. v Karlovarském kraji host přenocuje nejméně pětkrát, na jižní Moravě host stráví v průměru pouze 2 noci.

Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2014 až 2019

Zdroj: ČSÚ